

**RYHMÄN VUOROVAIKUTUSPROSESSIT
SAIRAALAOSASTON YHTEISÖKOKOUKSISSA**

Irene Raunio

Puheviestinnän pro gradu –tutkielma

Kevät 2005

Viestintätieteiden laitos

Jyväskylän yliopisto

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta HUMANISTINEN	Laitos VIESTINTÄTIETEIDEN
Tekijä Irene Raunio	
Työn nimi RYHMÄN VUOROVAIKUTUSPROSESSIT SAIRAALAOASTON YHTEISÖKOKOUKSISSA	
Oppiaine Puheviestintä	Työn laji Pro gradu -tutkielma
Aika Kevät 2005	Sivumäärä 84
Tiivistelmä - Abstract <p>Tutkimuksessa tarkastellaan ryhmän vuorovaikutusprosesseja sairaalaosaston yhteisökokouksissa. Aiheen teoreettisessa viitekehyksessä esitellään kaksi ryhmän kehitysvaiheita ja päätöksentekoa kuvaavaa mallia, lineaarinen kehitysmalli ja päätöksenteon monivaihemalli.</p> <p>Tutkimusaineisto koostuu kahdeksastatoista (18) yhteisökokouksesta, jotka on taltioitu C-kaseteille ja litteroitu näiltä nauhoilta. Aineisto on analysoitu MSA (Multiple Sequence Analysis) –menetelmällä, jolloin aineistosta voitiin nostaa sekä tehtävä- että suhdetason toimintoja tarkastelun alle.</p> <p>Tutkimustuloksista voidaan havaita, että ryhmän vuorovaikutusprosessit sisältävät hyvin monia erilaisia vaiheita. Ryhmän työskentely etenee päätöksenteon monivaihemallin ideologian mukaisesti, mutta samanaikaisesti ryhmän työskentelyssä on havaittavissa lineaarisen kehitysmallin piirteitä.</p> <p>Tutkimustulokset osoittavat myös, että ryhmä rakentaa itse omaa toimintaansa ja sosiaalista systeemiään. Ryhmä kykenee päätöksentekoon, vaikka sen toiminnassa olisi keskeytyksiä ja vastarintaa.</p> <p>Tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää tutkimuskohteena olevan sairaalaosaston yhteisökokousten vuorovaikutustilanteiden kehittämiseen.</p>	
Asiasanat puheviestintä, ryhmä, ryhmäviestintä, yhteisö, yhteisökokous	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto / Tourulan kirjasto	
Muita tietoja	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 VUOROVAIKUTUS RYHMÄSSÄ	3
2.1 Ryhmäviestintä tutkimuksen kohteena	3
2.2 Ryhmän kehitysvaiheet ja vuorovaikutusprosessit	4
2.3 Tutkimuksen keskeiset käsitteet	9
3 TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN	13
3.1 Tutkimuksen tehtävä ja tutkimusongelma	13
3.2 Tutkimuskohde ja tutkimusaineisto	13
3.3 Tutkimuksen eettinen arviointi	16
3.4 Tutkimusaineiston analyysimenetelmä	17
4 TUTKIMUSTULOKSET	23
4.1 Ryhmän vuorovaikutus kehitysvaiheittain	23
4.1.1 Ryhmän muotoutuminen ja kuohuntavaihe	24
4.1.2 Normiutumisen	29
4.1.3 Tehtävän suorittamisvaihe	32
4.2 Ryhmän vuorovaikutusprosessit	36
4.2.1 Topiikkien vaihtelu	36
4.2.2 Tehtäväkeskeiset ilmiöt	39
4.2.3 Suhdekeskeiset ilmiöt	47
5 TULOSTEN TARKASTELUA	53
6 POHDINTA	58
KIRJALLISUUS	61
LIITTEET	64
Liite 1: Projektisuunnitelma	64
Liite 2: MSA-menetelmän analysointitaulukot	69

1 JOHDANTO

Tässä tutkielmassa tarkastellaan ryhmän vuorovaikutusprosesseja yhden psykiatrisen sairaalan yhden osaston yhteisökokouksissa. Tutkielma on tilattu työ, mutta oma itsenäinen kokonaisuutensa. Eli tutkielma on osa laajempaa projektia, jossa tavoitteena on muun muassa kokeilla ja arvioida yhteisökokousten hyödyntämistä vuorovaikutuksen kehittämässä kyseisellä osastolla. Valmiita tutkimusongelmia tai -tavoitteita ei ole annettu, tehtävänanto oli analysoida osaston yhteisökokouksia viestinnän näkökulmasta ja tuoda näin projektiin viestintätieteellinen näkökulma.

Tartuin tilaisuuteen tehdä tämä työ, koska tutkimuskohteena oli ryhmä ja juuri ryhmäviestintä on kiinnostanut minua koko opiskelun ajan. Intoani lisäsi entisestään se, että tutkimuskohteena oli psykiatrisen sairaalan viestintätilanteet. Kyseiset sairaalayhteisöt ovat minulle tuttuja ja läheisiä, koska olen aikaisemmassa ammatissani työskennellyt psykiatrisessa hoitotyössä. Tässä tutkielmassa pääsin mielenkiintoisella tavalla yhdistämään nämä kaksi elementtiä, sairaalaosaston ja ryhmäviestinnän tutkimuksen. Ryhmäviestintään liittyvää tutkimusta ei psykiatrisissa sairaaloissa ole aikaisemmin tehty. Somaattisissa sairaaloissa on viestinnän alan tutkimuskohteina ollut muun muassa supportiivinen viestintä hoitotyössä sekä jännitteet lääkärin ja potilaan välisessä viestintäsuhteessa. Muilta osin sairaaloissa tehtävä tutkimus on keskittynyt perinteisesti lääketieteen ja hoitotieteen eri osa-alueille. Psykiatrisissa sairaaloissa tehdään lisäksi jonkin verran psykologian alaan liittyvää tutkimustyötä.

Psykiatrisen sairaala viestinnän tutkimuskohteena on haasteellinen, koska tietosuojaongelmat ja vaitiolovelvollisuus asettavat omia rajoituksia tutkimusten tekemiselle. Tässä tutkielmassa potilaiden oikeusturva on huomioitu siten, että tarkastelun kohteena on ryhmä kokonaisuudessaan, ei yksittäiset jäsenet ryhmässä. Tutkielmassa ei myöskään käytetä aineistosta poimittuja suoria lainauksia esimerkkeinä tutkimustuloksissa.

Tutkielman teoreettiseksi viitekehyykseksi valittiin kaksi erilaista ryhmän kehitysvaiheita ja vuorovaikutusprosesseja kuvaavaa mallia, lineaarinen malli ja monivaihemalli. Nämä soveltuvat käytettäväksi, koska tutkielmassa keskitytään havainnoimaan sitä, millaisten vaiheiden kautta ryhmän työskentely yhteisökokouksissa kulkee ja millaisia vuorovaikutusprosesseja kokouksissa ilmenee.

Tutkielma on laadullinen ja kuvaileva tapaustutkimus. Kohteena oleva tehtäväkeskeinen ryhmä on toiminut omassa ympäristössään, jossa aineisto on kerätty. Tutkimusaineisto on nauhoitettu osastolla henkilökunnan toimesta, eikä tutkija ole ollut henkilökohtaisesti paikalla suorittamassa havainnointia. Aineisto on luovutettu tutkijalle kokonaisuudessaan vasta sen jälkeen, kun kaikki nauhoitukset noin yhden vuoden aikana oli tehty. Aineisto on tältä osin hyvin autenttista, koska yhteisökokouksissa ei ole ollut osaston ulkopuolisia henkilöitä viemässä osallistujien huomiota muualle.

Tutkimusaineiston analyysimenetelmänä on käytetty Poole ja Rothin (1989) kehittämää MSA (Multiple Sequence Analysis) –menetelmää, joka perustuu päätöksenteon monivaihemalliin. Menetelmän avulla päästään tarkastelemaan ryhmän vuorovaikutusta tehtävä- ja suhdetasolla sekä näiden ilmiöiden esiintymistiheyttä. Tehtävä- ja suhdetason toimintojen havainnointi ja kuvailu muodostaakin tämän tutkimuksen keskeisen rungon tutkimustulosten tarkastelussa. Tuloksien mukaan ryhmän vuorovaikutus polveilee monien erilaisten vaiheiden kautta yhteisökokousten aikana, selkeää yhtenäistä toimintamallia ei löydy. Sen sijaan yhteinen laajempi lineaarinen kehityskaari kaikki kokoukset huomioiden on havaittavissa.

Tutkielman yhtenä tehtävänä on tuottaa uutta ja käyttökelpoista tietoa tutkimuskohteena olevan osaston kehittämistarpeisiin. Mikäli tutkielma tämän tehtävän täyttää, ovat tutkimustulokset merkittäviä jo sinällään. Mutta tutkimusmenetelmä ja -tulokset antavat käyttökelpoista tietoa muuhunkin ryhmäviestinnän tutkimukseen. Niitä voidaan soveltaa käytettäväksi esimerkiksi työyhteisöjen tai organisaatioiden ryhmäviestinnän tutkimuksissa.

2 VUOROVAIKUTUS RYHMÄSSÄ

2.1 Ryhmäviestintä tutkimuksen kohteena

Tässä tutkielmassa tarkastellaan sairaalaosaston yhteisökokouksia ryhmäviestinnän näkökulmasta. Luvun alussa kerrotaan miten ryhmäviestinnän tutkimus on kehittynyt ja millaista tutkimusta ryhmäviestinnän tasolla esiintyy. Myöhemmin kuvataan, millaiseen ryhmäviestinnän tutkimuskenttään tämä työ nojautuu.

Ryhmiä koskevaa tutkimusta on runsaasti eri tieteenaloilla. Psykologiassa ja sosiaalipsykologiassa tutkitaan ryhmädynamiikkaa ja sen osatekijöitä sekä yksilön toimintaa ryhmän jäsenenä. Taloustieteissä on puolestaan tarkasteltu ryhmiä organisaatioissa, johtajuutta ryhmässä ja kehitelty erilaisia menettelytapoja päätöksenteon ja luovan ongelmanratkaisun tueksi. (Valkonen & Mikkola 2000, 88.)

Kiinnostuksen *ryhmien viestinnän* tutkimiseen katsotaan alkaneen 1940-1950 – luvuilla, jolloin sosiologi Kurt Lewin (1947) tutki ryhmäprosesseja ja niiden jäsenten käyttäytymistä ja Robert Freed Bales (1950) aloitti ryhmän vuorovaikutuksen analysoinnin. Ensimmäinen julkaistu ryhmäviestinnän tutkimus oli Edwin Blackin (1955), joka tutki vuorovaikutuksen vaiheita päätöksen teossa sekä häiriötekijöitä neuvotteluissa. Heidän vanavedessään tulivat Gouran, Scheidel, Crowell ja Bales 1960-luvulla, jolloin varsinaisen ryhmäviestinnän tutkimuksen katsotaan alkaneen. Näinä kolmena vuosikymmenenä sen jälkeen ryhmäviestinnän teorit ja tutkimus ovat saaneet jalansijaa yhä enemmän viestinnän tutkimuksen kentällä. (Hirokawa et al. 1996, 359-360.)

Poolen (1998, 94) mukaan melko harvat viestinnän tutkijat ovat keskittyneet juuri ryhmien viestinnän tutkimiseen. Tietyin väliajoin kiinnostus ryhmiin kuitenkin aina kasvaa, riippuen yhteiskunnassa vallitsevista normeista. Esimerkiksi 1960-1970 -lukujen vaihteessa, kollektivismien kautena ryhmien viestinnän tutkiminen

oli merkittävää. Sen sijaan 1980-luvulla, jolloin korostettiin yksilöllisyyttä, ryhmäviestinnän tutkimus oli vähäistä. Kunnes jälleen 1990-luvun lopulla kiinnostus ryhmien tutkimiseen lisääntyi. Tähän on vaikuttanut osaltaan yhteisvastuullisuuden korostaminen laajemmin yhteiskunnassamme. (Poole 1998, 94.)

Cragan ja Wrightin (1990) mukaan ryhmäviestinnän tutkimus voidaan jakaa viiteen erilaiseen näkökulmaan. Ensimmäinen on ryhmäviestintätaitojen opetus ja koulutus, toinen on ryhmän johtajan viestinnälliset taidot. Lisäksi tutkitaan tehokkaan ryhmäviestinnän menetelmiä, ryhmän vuorovaikutusprosessien ominaispiirteitä sekä ryhmän viestinnän muuttujien ja päätösten välistä suhdetta. (Hirokawa et al. 1996, 360.)

Tämän tutkielman näkökulma liittyy ryhmän vuorovaikutusprosessien ominaispiirteisiin. Ryhmän vuorovaikutusprosessien ominaispiirteiden tutkimukset aloitti jo aiemmin mainittu Bales, jonka mielestä ryhmällä on kolme ominaispiirrettä: orientaatio, arviointi ja kontrolli. Tämä perusväittäjä loi suuntaviivoja myöhemmille vuorovaikutusprosessien tutkimuksille. (Hirokawa et al. 1996, 365.)

2.2 Ryhmän kehitysvaiheet ja vuorovaikutusprosessit

Ryhmän vuorovaikutusta ja kehitysvaiheita voidaan kuvata muun muassa lineaarisilla vaihemalleilla (unitary phase theories) ja monivaihemalleilla (multiple sequence models) (Poole & Roth 1989a, 324). Nämä kaksi mallia on valittu tähän tutkielmaan, koska ne kuvaavat parhaiten tutkimuksen kohteena olevan ryhmän kehittymistä. Ne kuvaavat ryhmän vaiheita matkalla kohti päätöksentekoa. Tutkimuksen kohteena oleva ryhmä tekee yhteisökokouksissaan myös päätöksiä, mutta ne eivät ole niin keskeisellä sijalla kuin ryhmän kehitysvaiheet.

Tutkimuksen kohteena olevaa ryhmää voidaan kutsua tehtäväkeskeiseksi ryhmäksi. Ryhmä käsittelee yhteisökokouksissaan tiettyjä etukäteen nimettyjä ja koko yhteisöä koskettavia aiheita. Tällaisen tehtäväkeskeisen ryhmän kehittymistä voidaan kuvata erilaisten vaiheiden kautta ja nämä kehitysvaiheet voidaan erottaa toisistaan esimerkiksi ryhmän vuorovaikutuksen perusteella (Harviainen et al. 2002). Tällaisia ryhmän kehitysvaiheita kuvaavia *lineaarisia vaihemalleja* ovat kehittäneet muun muassa Fisher ja Tuckman.

Fisher kehitti mallin, jonka mukaan ryhmä kulkee kohti päätöksentekoaan neljän vaiheen kautta: suuntautumisvaihe (orientation phase), konfliktivaihe (conflict phase), prosessivaihe (emergence phase) sekä ratkaisu- ja vahvistusvaihe (reinforcement phase). Tässä mallissa korostuvat sosiaaliset suhteet ja tuen antaminen ryhmässä. (Hirokawa et al. 1996, 365-366.) Koska tutkimuksen kohteena on tehtäväkeskeinen ryhmä, jonka vuorovaikutusta halutaan tarkastella sekä tehtävä- että suhdetasolla, ei tämä malli sovellu parhaiten tämän tutkielman käyttötarkoituksiin.

Tuckmanin (1965) mukaan ryhmän vuorovaikutus etenee sekä tehtävä- että suhdetasolla. Näitä vaiheita ei voida täysin erottaa toisistaan ja ne myös aina vaikuttavat toisiinsa. Mallin tarkoituksena on tarkastella muutoksia ryhmän käyttäytymisessä sekä suhde- että tehtäväkeskeisissä ryhmissä ja tätä mallia voidaan soveltaa kaikkien ryhmien tutkimuksessa. (Tuckman 1965, 386.)

Tuckmanin lineaarisessa vaihemallissa ryhmän työskentely kulkee neljän eri kehitysvaiheen kautta: ryhmän muotoutuminen (forming), kuohuntavaihe (storming), normien muotoutuminen (norming) ja tehtävän suorittamisvaihe (performing) (Tuckman 1965, 396.) Ryhmän kehitysvaiheena voidaan pitää myös ryhmän toiminnan päättymistä, etenkin silloin kun ryhmä suorittaa jotain tiettyä tehtävää (Harviainen et al. 2002). Tämän vaiheen on myös Tuckman liittänyt malliinsa myöhemmin. Tämä vaihe ei ole tässä tutkielmassa tärkeä, koska tutkimuskohteena olevan ryhmän toiminta ei pääty tutkimuksen aikana.

Ryhmän muotoutumisvaiheessa ryhmä orientoituu tehtävään, joka saattaa olla vielä epäselvä. Suhdetasolla ryhmä etsii käyttäytymisen rajoja ja ryhmän sääntöjä. Ryhmän jäsenet ovat riippuvaisia johtajasta ja muista ryhmän jäsenistä. (Harviainen et al. 2002.) Kuohuntavaiheessa pyritään ilmaisemaan yksilöllisyyttä ja vastustetaan ryhmän muodostumista ja tehtävää. Ryhmässä saattaa esiintyä myös konflikteja. (Tuckman 1965, 386.)

Normien muotoutumisvaiheessa ryhmälle alkaa muodostua normeja. Tehtävätasolla ryhmän jäsenten välinen yhteistyö lisääntyy ja suhdetasolla tunne ryhmään kuulumisesta kasvaa. (Harviainen et al. 2002.) Tehtävän suorittamisvaiheessa rooleista tulee joustavia ja toimivia, jolloin ryhmän energia suuntautuu tehtävän suorittamiseen. Tehtävä- ja suhdetasolla painottuu rakentava toiminta ja ryhmän jäsenten erilaisuus nähdään voimavarana. (Tuckman 1965, 396.)

Vaikka Tuckmanin lineaarinen vaihemalli on suhteellisen vanha, on se edelleen käyttökelpoinen. Tässä tutkielmassa tämän mallin hyödyllisyys alkoi paljastua vasta tutkimustuloksia lähemmin tarkasteltaessa. Tutkijan näkemyksen mukaan tutkimuskohteena olevat yhteisökokoukset sijoittuvat tämän mallin sisään kokonaisuudessaan.

Ryhmän vuorovaikutusprosessien tutkimuksen yksi uranuurtaja on myös Marshall Scott Poole, joka kehitti ensin ryhmän vuorovaikutuksen yksivaihemallin (unitary sequence model) ja myöhemmin yhdessä Rothin kanssa *ryhmän vuorovaikutuksen monivaihemallin* (multiple sequence model). (Poole 1981; Poole & Roth 1989a.) Näissä molemmissa on periaatteena, että ryhmän työskentely kulkee tiettyjen vaiheiden kautta kohti päätöksentekoa. Myöhemmin luotu monivaihemalli on nimensäkin mukaan monipuolisempi ja täydentää yksivaihemallia. Tutkimustensa myötä Poole ja Roth (1989a) huomasivat, että ryhmien työskentely ei kulje tiettyjen vaiheiden kautta aina samassa järjestyksessä, koska jokainen ryhmä reagoi eri tavalla keskeytyksiin ja ratkaisujen löytäminen tapahtuu eri tavalla. (Poole & Roth 1989a.)

Tutkimuksiinsa perustuen on Poole (1983) kollegoineen esittänyt ryhmän vuorovaikutuksen kehitysteorian (developmental theory of group interaction), jossa esitetään miten ryhmän prosessit vaihtelevat eri vaiheiden mukaan, edettäessä kohti päätöksentekoa. Jo tuolloin hän havaitsi, että ryhmässä on paljon laajempi kirjo toimintoja, kuin aikaisemmin on oletettu ja totesi aikaisemmat vaiheistukset liian rajoittaviksi. (Poole 1983, 324-325.)

Myöhemmin Poole ja Doelger (1986) esittelivät ryhmän vuorovaikutuksen kehitysteorialle uusia tunnusmerkkejä. Sen keskeinen sisältö oli, että ryhmässä olevat tehtäväkeskeiset piirteet ja ryhmän rakenteelliset ominaisuudet vaikuttavat ryhmän päätöksentekoon kolmella tavalla; työskentelyn luonne matkalla kohti päätöstä, työskentelyn monimutkaisuus sekä epäjärjestyksen määrä ryhmän vuorovaikutuksessa. (Poole & Doelger 1986, 35-61.)

Poolen monivaiheinen kehitysmalli ei siis ole, että ryhmä kehittyisi erillisten vaiheitten kautta. Sen sijaan siinä nähdään, että ryhmien kehitysvaiheissa on eroja vaiheiden järjestyksessä ja määrässä. Lisäksi mallissa oletetaan, että ryhmän työskentely kulkee kolmella tasolla samanaikaisesti: tehtävätaso, suhdetaso ja topiikit eli aiheet. Toiminnot tehtävä- ja suhdetasolla saattavat kuitenkin edetä hyvin eriaikaisesti, ryhmän jäsenten väliset suhteet voivat vaihdella runsaasti ja hallita ryhmän toimintaa ja silti ryhmä suorittaa samaa tehtävää koko ajan. (Poole & Roth 1989a, 328.)

Poolen (1983) mukaan monivaihemallia voidaan käyttää sellaisten ryhmien analysointiin, jotka ovat toimineet pitempään. Ryhmillä pitäisi olla myös motivaatiota tehtävän suorittamiseen ja sen jäsenillä halu pysyä ryhmässä. (Poole 1983, 333.) Tämän tutkielman kohteena oleva ryhmä on toiminut osastolla pitkään. Ryhmän kokoonpano ei ole aina sama, mutta se on kokoontunut useiden vuosien ajan säännöllisesti yhteisökokouksiinsa. Ryhmän jäsenten motivaatio osallistua kokouksiin vaihtelee, mutta harvoin kukaan poistuu kesken kokouksen. Tältä osin monivaihemalli soveltuu hyvin tämän ryhmän analysointiin.

Poolen ryhmän vuorovaikutuksen kehitysteoria osoittaa, että ryhmän rakenteella ja ryhmän tehtävien ominaispiirteillä on suora vaikutus ryhmän päätöksentekoon, ryhmän monimutkaisiin suhteisiin ja epäjärjestykseen ryhmässä. Nämä heijastuvat myös ryhmän vuorovaikutukseen ja kaikkeen toimintaan. (Poole & Roth 1989b, 552.)

Edellä olevan perusteella voidaan todeta, että ryhmän toimintaan ja viestintään vaikuttavat sekä ryhmän tehtävät että sosiaaliset suhteet. Ryhmän sosiaalisia suhteita taas ohjaavat sen jäsenten henkilökohtaiset tunteet ja tarpeet. Myös Valkonen ja Mikkola (2000, 89) toteavat, että yksilön toimintaa ryhmässä motivoivat hänen omat sisäiset tunteensa, halunsa ja asennoitumisensa kuin se, mitä ryhmän muut jäsenet sanovat tai tekevät. Ryhmän sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutus muotoutuvat siis sellaisiksi, millaisia sen jäsenten tarpeet ja tunteet ovat sillä hetkellä.

Ryhmän sosiaalisia suhteita tarkastellaan myös relationaalisen viestinnän teoriasa, joka perustuu Gregory Batesonin 1950-luvulla tekemiin tutkimuksiin ja havaintoihin. Näiden pohjalta Watzlawick, Beavin & Jackson laativat vuonna 1967 *Pragmatics of Human Communication*, johon tiivistettiin Batesoniin pohjautuvan teorianmuodostuksen keskeisimmät osatekijät. Heidän näkemyksensä on, että ihmisten väliset suhteet muodostuvat vuorovaikutuksessa. Vuorovaikutussuhteet vaikuttavat niin henkilötasolla, ryhmässä kuin organisaatiossakin. (Littlejohn 2002, 235.)

Relationaalisen viestinnän keskeisin väite on, että ihminen ei voi olla viestimättä. Puheviestintää on se mitä sanotaan ja se mikä jätetään sanomatta. Lisäksi Watzlawick, Beavin & Jackson väittävät, että jokainen vuorovaikutustilanne sisältää kaksi viestiä; asiaviestin ja suhdeviestin. Vuorovaikutustilanteissa jaetaan merkityksiä ja niissä käytetään sekä digitaalisia että analogisia koodeja. Viestin sisällöstä voidaan olla samaa mieltä, eri mieltä tai siihen ei oteta kantaa. (Littlejohn 2002, 235-237.)

Ryhmäviestinnässä nämä riittävän toimivat vuorovaikutussuhteet ovat oleellisia ryhmän toiminnan kannalta. Vuorovaikutussuhteet vaikuttavat siihen, miten tehtävistä suoriudutaan ja miten ryhmä toimii. Tässä tutkielmassa perehdytään siihen, miten ryhmä toimii, seurataan ryhmän kehitysvaiheita ja vuorovaikutusta. Eli seurataan millaisten vaiheiden kautta ryhmä saavuttaa lopputuloksensa.

2.3 Tutkimuksen keskeiset käsitteet

Tässä tutkielmassa ovat keskeisellä sijalla käsitteet ryhmä, ryhmäviestintä, yhteisö ja yhteisökokous. Yhteisön määritelmän yhteydessä kerrotaan lyhyesti mitä käsite terapeutin yhteisö merkitsee, koska termi liittyy tutkimuksen kohteena olevan yhteisön toimintaan.

Jokainen meistä kuuluu tai on kuulunut johonkin **ryhmään**, kuten perhe, koulu- luokka, harrastusryhmä, kaveriporukka tai työryhmä. Ryhmään kuulumista on miltei mahdotonta välttää. Jotkut ryhmistä ovat syntyneet sosiaalisten suhteiden ylläpitoon, toiset taas selkeästi suorittamaan jotakin tehtävää tai ratkaisemaan jotakin ongelmaa. Toisissa ryhmissä viihdymme ja niihin osallistumme mielellämme, toisiin taas osallistumme velvollisuudesta. (Keyton 1999, 3.) Ryhmiä on siis hyvin erilaisia ja niiden tehtävä ja tarkoitus on erilainen.

Ryhmille on useita määritelmiä, samoin pienryhmille. Esimerkiksi Schultzin määritelmän mukaan (1996, 5) ryhmässä on rajoitettu määrä henkilöitä, jotka viestivät kasvokkain, jakavat yhteisen päämäärän, vaikuttavat toisiinsa sekä ilmaisevat kuuluvansa ryhmään. Frey (1994, ix) taas kuvailee ryhmää laajemmin: se on ydin joka pitää yhteiskuntaa yhdessä, side joka yhdistää. Hän viittaa tällä hallitukseen ja komiteoihin, jotka istuvat ryhmissä tekemässä päätöksiä. Mutta näilläkin ryhmillä on päämäärä, tehtävä ja tarkoitus. Brillhart ja Galanes (1995, 7) tarkentavat, että pienryhmästä voidaan puhua silloin, kun sen jokainen jäsen on tietoinen ryhmän muista jäsenistä ja pystyvät vaikuttamaan toisiinsa. Suuren ryhmän heidän mu-

kaansa taas muodostavat järjestöt, yhteisöt ja Freyn kuvailemat yhteiskunnalliset ryhmät.

Keytonin (1999, 7-14) näkemys ryhmästä on Schultzin kaltainen: ryhmän muodostaa kolmen tai sitä useamman ihmisen joukko, jotka ovat keskenään vuorovaikutuksessa. Lisäksi ryhmällä on jokin yhteinen päämäärä tai tehtävä ja ryhmän jäsenet vaikuttavat toisiinsa, sekä tiedostavat kuuluvansa kyseiseen ryhmään. Keyton (1999, 12) kuvailee myös ryhmien rakennetta, joka on joko epävirallinen tai virallinen. Epävirallisessa ryhmässä, kuten kaveriporukassa, ryhmän roolit ja tehtävät muotoutuvat ryhmän sisällä vähitellen. Virallisessa ryhmässä, kuten organisaatioissa, roolit ja tehtävät ovat usein ennalta määrättyjä.

Brilhart ja Galanes (1995, 10-14) jaottelee ryhmiä tehtävien mukaan, kuten henkisen kasvun ryhmä, oppimisryhmä ja ongelmanratkaisuryhmä. Keyton (1999, 21-22) näkee ryhmän myös hyvin moniulotteisena, hänen mukaansa ryhmä suorittaa aina jotain tehtävää, ryhmässä vaikuttavat sosiaaliset suhteet ja ryhmässä opitaan aina jotain uutta. Eli ryhmässä toiminta toteutuu sekä tehtävätasolla että suhdetasolla.

Tässä tutkielmassa kohderyhmän voidaan katsoa edustavan Keytonin ja Schultzin näkemystä ryhmästä. Ryhmä on virallinen pienryhmä, koska ryhmän muodostavat sairaalaorganisaation yhden osaston potilaat ja henkilökunta, jotka tuntevat toisensa hyvin, ovat tietoisia kuulumisestaan tähän ryhmään ja pystyvät vaikuttamaan ryhmän muihin jäseniin. Lisäksi heillä tässä ryhmässä virallinen tehtävä, koska keskustelun aiheet lähtevät yhteisön omista tarpeista.

Kuten edellä jo todettiin, ryhmän muodostavat ihmiset, jotka ovat keskenään vuorovaikutuksessa. Ryhmässä tapahtuvaa vuorovaikutusta tutkittaessa käytetään viestintätieteissä yleisesti termiä **ryhmäviestintä**. Poole (1998, 94) näkee ryhmän viestinnän tutkimuksen perusyksikkönä. Frey (1994, esipuhe) puolestaan korostaa, että viestintä ei ole ainoastaan työkalu, jota ryhmän jäsenet käyttävät, vaan ryhmä

tulisi nähdä ilmiönä joka syntyy viestinnässä. Tämän käsityksen mukaan viestinnän voi siis nähdä ryhmän eilinehtona, ryhmää ei voi olla ilman vuorovaikutusta.

Brilhart ja Galanes (1995, 7) kertoo tämän kaiken hyvin tyhjentävästi: vuorovaikutus tarkoittaa viestintätilannetta, jossa vaihdetaan erilaisia signaaleja, kuten sanoja ja ilmeitä, ryhmässä olevien ihmisten kesken. Eli kaikki tapamme viestiä ryhmässä on vuorovaikutusta. Lisäksi Keyton (1999, 20) näkee ryhmäviestinnässä kolme tärkeää elementtiä: se on tarkoituksellista, siinä pyritään vaikuttamaan ja siinä jaetaan merkityksiä.

Yhteisö käsitteenä on melko lähellä ryhmä-käsitettä. Jauhiaisen ja Eskolan (1994) mukaan ryhmämuodostelmat ovat osa yhteisöä. Yhteisö-nimitystä käytetään arkieleessä usein väljästi tarkoittamaan mitä tahansa ryhmää, jonka jäsenillä ajatellaan olevan jotain yhteistä. Tutkimuksissa yhteisö voi olla alueellisesti rajattavissa oleva yksikkö, sosiaalisen vuorovaikutuksen yksikkö tai yhteenkuuluvuuden tunteiden ja muiden symbolista yhteisyyttä osoittavien ilmiöiden yksikkö. (Jauhiainen & Eskola 1994, 43.)

Yhteisöjä voidaan luokitella myös tehtäviensä mukaan. Sosiologiassa yhteisö on traditionaalinen yhteisö eli ihmisten luonnollinen yhteenliittymä, jonka varassa he pystyvät selviytymään arjen vaatimuksista. Tämä yhteisömalli on huolenpito- tai toiminnallinen yhteisö. Vastakohtaksi esitetään modernin maailman mekaanista, organisoitua yhteenliittymää, yhdistystä. (Jauhiainen & Eskola 1994, 43-44.)

Lehtonen (1990) pitää toiminnallista yhteisöä ainoana varsinaisena yhteisötyyppinä. Tuolloin hän korostaa yhteisen toiminnan merkitystä, joka konkretisoituu vuorovaikutuksena ja toimintana. He ovat yhteistoiminnassa eilinehtojensa parantamiseksi ja heillä on täydellinen päätösvalta omasta toiminnastaan ja sen resursseista. (Lehtonen 1990, 24-29.) Se ei ole siis mitä tahansa yhdessäoloa, vaan hyvin organisoitua ja yksilöä sitovaa kollektiivista toimintaa (Lehtonen 1990, 78).

Tässä tutkielmassa yhteisöä edustaa tutkimuskohteena olevan sairaalan osasto. Tämän tyyppisten hoitoyhteisöjen terapeuttisiin suhteisiin on Suomessa olettu kiinnittävä huomiota 1960-luvulta lähtien. **Terapeuttisesta yhteisöstä** voidaan puhua silloin, kun tietoisesti kiinnitetään huomiota empatian eli eläytyvän perusasetteen, kongruenssin eli yhtäpitävyyden ja avoimen vuorovaikutuksen merkitykseen yhteisössä. Yhdensuuntaisella ja yhtäpitävällä toiminnalla sekä rajojen asettamisella on keskeinen tehtävä, kun pyritään saamaan potilas tiedostamaan yhteisön normit, merkitys ja tarkoitus. Kaikki tämä vaatii avointa keskustelua niin potilaiden kuin henkilökunnankin kesken. (Ahlfors et al. 1992, 124-127.)

Isohannin (1986) mukaan, terapeuttisen yhteisön periaatteiden ja käytännön leviessä työntekijöiden on ollut välttämätöntä oppia kohtaamaan ja hallitsemaan osaston hoidollinen kokonaisuus. Toisin sanoen sen somaattinen (kehollinen), intrapsyykinen (mielensisäinen), interpersoonallinen (ihmissuhteiden) sekä perhe-, ryhmä-, organisaatio-, ja sosiaalinen taso. Osaston työryhmän on siis pystyttävä jatkuvasti arvioimaan hoidon sisältöä ja tuloksellisuutta. Isohanni määrittelee terapeuttisen yhteisön psykiatriseksi osastoksi, jossa osaston organisaatiosysteemin tietoisella ja ammatillisella kehittämisellä pyritään aikaansaamaan ja tukemaan potilaiden paranemista. (Isohanni 1986, 134-135.)

Yhteisökokous tässä tutkielmassa tarkoittaa tutkimuskohteena olevan yhteisön säännöllisiä kokoontumisia. Näiden kokousten tehtävä ja tarkoitus on keskustella koko yhteisöä koskevista asioista, yhteisön säännöistä ja toiminnasta. Eli yhteisökokous koskettaa juuri sen yhteisön ihmisiä ja toimintaa.

3 TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN

3.1 Tutkimuksen tehtävä ja tutkimusongelma

Kuten aiemmin todettiin, ryhmäviestinnän tutkimus on elänyt välillä aallon harjalla ja välillä kiinnostus on ollut vähäisempää. Ryhmäviestintä tutkimuskohteena on kuitenkin mielenkiintoinen ja monipuolinen. Ryhmää voidaan tutkia systeeminä ja sen tuloksia, rooleja ja normeja voidaan kaikkia käyttää tutkimuskohteena yhdessä ja erikseen.

Tämän tutkielman tavoitteena ja tehtävänä on selvittää, millaisten vaiheiden kautta ryhmän työskentely kulkee yhden psykiatrisen sairaalan yhden osaston kahdeksassatoista (18) yhteisökokouksessa. Miten vuorovaikutus muuttuu seurantajakson aikana ja noudattaako se kenties joitakin säännönmukaisuuksia. Tutkielmaan valittu analyysimenetelmä antaa mahdollisuuden tarkastella myös, miten ryhmän vuorovaikutus muuttuu tehtävätasolla ja suhdetasolla.

Tämän tutkielman tehtävä on omalta osaltaan herättää kiinnostusta ryhmäviestinnän tutkimukseen, osoittaa että ryhmäviestintää voidaan tarkastella myös sen vaiheiden kautta eri tavoin. Tämä tutkielma on myös ensimmäinen, jossa käytetään MSA (Multiple Sequence Analysis) analyysimenetelmää. Vastaavia tutkimuksia ei ole Suomessa toistaiseksi tehty.

3.2 Tutkimuskohde ja tutkimusaineisto

Tämä pro gradu -tutkielma on deskriptiivinen eli kuvaileva tapaustutkimus. Tapaustutkimuksessa kerätään yksityiskohtaista, intensiivistä tietoa yksittäisestä tapauksesta tai pienestä joukosta toisiinsa suhteessa olevia tapauksia ja kohteena voi olla yksilö, ryhmä tai yhteisö (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2000, 123). Tässä kohteena on muutokseen pyrkivä yhteisö, jolla on ollut oma hoitotyön kehittämi-

seen liittyvä projekti vuosina 2001 - 2003. (Projektisuunnitelma, liite 1.) Yhteisö on tässä tutkielmassa psykiatrisen sairaalan osasto. Tutkielmassa havainnoidaan yhteisön toimintaa sen omassa ympäristössään ja kohteena on osastolla pidettävät yhteisökokoukset. Tavoitteena on selvittää millaisia vuorovaikutuksellisia ilmiöitä näissä kokouksissa ilmenee ryhmäviestinnän tasolla.

Tutkielman kohteena on Juurikkaniemen sairaalan osasto 5:n yhteisökokousten viestinnällisten ilmiöiden analysointia. Juurikkaniemen sairaala sijaitsee Keuruulla ja kuuluu Keski-Suomen sairaanhoitopiirin psykiatrian tulosityksikköön. Sairaalan vastuualueeseen kuuluvat Jämsä, Jämsänkoski, Kuhmoinen, Keuruu, Multia ja Petäjävesi. Jyväskylän kaupunki ja Jyväskylän maalaiskunta käyttävät myös jonkin verran sairaalan palveluja. Sairaalan väestöpohja on noin 56 000 henkilöä. Juurikkaniemen sairaalassa on viisi (5) osastoa ja 71 sairaansijaa. Yksikössä on 84 virkaa, joista 4 lääkäriä ja 80 hoito- ja muuhun henkilökuntaan kuuluvaa.

Osasto 5 on 18 -paikkainen suljettu vaikeaoireisten pitkäaikaispotilaiden osasto. Käytännössä se tarkoittaa eriasteisia psykoosin ja neuroosin muotoja, joiden hoito vaatii pitkiäkin hoitoaikoja, useista kuukausista joskus jopa vuosiin. Osaston henkilökuntaan kuuluu toisen osaston kanssa yhteinen lääkäri, osastonhoitaja, 1 yötyönosastonhoitaja, apulaisosastonhoitaja, 6 sairaanhoitajaa, 7 mielenterveyshoitajaa ja 3 sairaala-apulaista sekä toisen osaston kanssa yhteinen psykologi, sosiaaliohjaaja ja osastonsihteeri.

Osastolla 5 toteutettiin kaksivuotinen projekti teemalla ”Konfliktitilanteiden hallinta psykiatrisessa osastohoidossa – Terapeuttisen yhteisön vaikutusmahdollisuuksien kokeilu”. Tämä projekti toteutettiin ajalla 01.01.2001-31.12.2003 ja sen yhtenä tavoitteena oli kokeilla ja arvioida yhteisökokousten hyödyntämistä vuorovaikutuksen kehittämisessä. Tarkoituksena on myös luoda vuorovaikutustilanteiden käsittelyä tukeva yhteisökokouksen malli. Projektin toteutuksessa yhdistetään lääketieteellistä, psykologista ja hoitotyön näkökulmaa. (Projektisuunnitelma, liite 1.)

Tutkija ja tutkimuskohde eivät ole olleet vuorovaikutuksessa keskenään, eli havainnointia tutkimuskohteessa ei ole suoritettu eikä tutkija ole vierailut kohteena olevan sairaalan osastolla. Tutkimusaineisto on dokumentoitu C-kaseteille osaston henkilökunnan toimesta ja luovutettu tutkijalle jälkikäteen, keväällä 2003. Aineistona on kahdeksantoista (18) yhteisökokousta. On huomioitava, että näiden kokousten perusteella ei voi tehdä yleistyksiä koko sairaalan tai sen muiden osastojen viestinnästä, eikä tässä tutkielmassa siihen ole pyrittykään. Tämä tapaustutkimus on kontekstisidonnainen tähän yhteisöön, mutta tarjonnee myös perustietoa yleisemmin ryhmäviestinnän tasolta, etenkin ryhmän tehtävä- ja suhdekeskeisiä ilmiöitä havainnoitaessa.

Erityispiirteenä tutkielmassa on ryhmän kokoonpano. Koska osa ryhmän jäsenistä on psyykkisesti vaikeaoireisia potilaita, ei ryhmän viestintä välttämättä kulje totuttujen prosessien, sääntöjen tai lainalaisuuksien mukaisesti. Psykoottisen potilaan realiteettitaju voi hämärtyä, jolloin hän ei sisäistä ryhmän tehtäviä, tavoitteita tai sovittuja normeja ja sääntöjä. Tutkielman kohteena olevan osaston tavoitteena on luoda vuorovaikutustilanteiden käsittelyä tukeva yhteisökokouksen malli. Tutkielman tavoitteena onkin omalta osaltaan tuottaa käyttökelpoista materiaalia osana osaston terapeutin yhteisön kehittämismallia.

Tutkimusaineisto koostuu Juurikkaniemen sairaalan osasto 5:n yhteisökokouksista. Näitä yhteisökokouksia pidetään osastolla säännöllisesti kolme kertaa viikossa; maanantaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin. Jokaiseen kokoukseen osallistuu osastolla sillä hetkellä olevat potilaat sekä työvuorossa oleva henkilökunta. Potilaiden osallistuminen on suotavaa, mutta ei pakollista, eli ketään ei vasten tahtoaan tuoda paikalle. Ennen kokousta henkilökunta käy kaikkien potilaiden luona ilmoittamassa alkavasta kokouksesta. Kokouksen alku ilmoitetaan myös soittokellolla. Informaation jälkeen potilas itse päättää osallistumisestaan. Käytännössä muutama potilas jää aina saapumatta kokouksiin. Henkilökuntaa on yhteisökokouksissa 3-9, joten osallistujien lukumäärä vaihtelee 15:sta 25:een. Puheenjohtajana toimii aina joku henkilökunnasta.

Tutkielmassa on analysoitu yhteensä 18 yhteisökokousta. Kokoukset ajoittuvat siten, että keväällä 2002 on nauhoitettu kuusi (6) kokousta ajalla 04.03. – 15.03.2002, syksyllä 2002 toiset kuusi (6) ajalla 11.11. – 22.11.2002 ja keväällä 2003 viimeiset kuusi (6) yhteisökokousta ajalla 10.03. – 21.03.2003. Jokainen ajanjakso on kahden viikon pituinen ja sisältää näin kuusi (6) peräkkäistä kokousta kyseiseltä ajalta.

Tutkimusaineisto luovutettiin tutkijalle keväällä 2003, kun kaikki nauhoitukset oli saatu valmiiksi. Nauhat oli myös litteroitu osastolla ja nekin toimitettiin tutkijalle. Tässä vaiheessa tutkimuksesta sovittiin tehtäväksi esiraportti, jonka oli määrä valmistua kesäkuussa 2003. Tätä raporttia varten osaston henkilökunta valitsi yhteensä kuusi (6) heidän mielestään tärkeää yhteisökokousta analysoitavaksi, kaksi kultakin ajanjaksolta (kevät 2002, syksy 2002 ja kevät 2003). Lisäksi sovittiin, että tästä esiraportista pidetään palauteluento osaston henkilökunnalle. Esiraportti valmistui 20.06.2003 ja palauteluento Juurikkaniemen sairaalan henkilökunnalle pidettiin 20.10.2003.

3.3 Tutkimuksen eettinen arviointi

Tutkimuspyyntö on tullut tutkijalle suoraan tutkimuskohteena olevan Juurikkaniemen sairaalan osaston osastonhoitajalta. Tutkimus liittyy osana tämän osaston laajempaa projektia, jonka yhtenä tavoitteena oli kokeilla ja arvioida yhteisökokousten hyödyntämistä vuorovaikutuksen kehittämisessä. Tarkoituksena on myös luoda vuorovaikutustilanteiden käsittelyä tukeva yhteisökokouksen malli.

Tutkimusaineiston on osaston henkilökunta itse kerännyt nauhoittamalla osastolla säännöllisesti pidettyjä yhteisökokouksia C-kaseteille. Nauhoituksesta on ilmoitettu potilaille etukäteen ja tämä ilmoitus on dokumentoituna ja kuultavissa myös kasetilla. Nauhoitukseen liittyvän jännityksen vuoksi jäi yhteisökokouksista käytännössä pois vain muutama potilas nauhoitusten aikana (J. Honka, henkilökohtainen tiedonanto 2004).

Tutkija ei ole tavannut potilaita ja henkilöllisyyden tunnistaminen nauhalta on käytännössä erittäin vaikeaa. Yhteisökokouksissa tosin puhutellaan kaikkia etunimillä, sekä potilaita että henkilökuntaa, mutta nimet eivät tule julki missään vaiheessa tutkielmaa. Myös tutkimustulokset on kirjoitettu siten, että yksittäisiä henkilöitä ei niissä voi tunnistaa. Suoria lainauksia keskusteluista ei tuloksiin ole kirjattu. Tutkimuksen tehtävä jo itsessään on tarkastella nimenomaan ryhmässä tapahtuvia muutoksia, ei niinkään yksittäisten jäsenten toimintaa. Tutkija palauttaa myös kaiken hallussaan olleen aineiston takaisin osastolle, kun tutkielma on valmis. Lisäksi tutkijaa sitoo vaitiolovelvollisuus.

3.4 Tutkimusaineiston analyysimenetelmä

Analyysimenetelmänä on käytetty Poole ja Rothin (1989) kehittämää MSA (Multiple Sequence Analysis) –menetelmää. MSA on ryhmän vuorovaikutuksen analysointimenetelmä, joka perustuu päätöksenteon monivaihemalliin. Ryhmäviestinnän tarkastelun lähtökohtana on ajatus siitä, että päätöksenteko ei ole lineaarista ja suoraviivaista tapahtumista, jossa tiettyjen vaiheiden jälkeen voidaan ennustaa tietynlaisen lopputuloksen saavuttaminen, vaan se on altis satunnaistekijöille. (Poole 1981, 2.)

Ryhmässä keskustelu voi siis ajautua käsiteltävän aihepiirin ulkopuolelle, ja kuitenkin ryhmä voi pyrkiä ja myös onnistua ohjaamaan työskentelyään. Toisin sanoen, ryhmä ikään kuin rakentaa itse omaa toimintaansa ja sosiaalista systeemiään. Se tuottaa uusia sääntöjä, joiden avulla työskentely ja lähentyminen on mahdollista. (Littlejohn 2002, 264.) Ryhmän vuorovaikutuksen analysoinnissa huomio kohdentuu viestinnän sisältöön ja sen laatuun. Tarkastelun kohteena on ryhmä kokonaisuudessaan, ei yksittäisten jäsenten toiminta (Valkonen & Mikkola 2000, sivu 99).

MSA-menetelmässä ryhmän toimintaa ja vuorovaikutusta tarkastellaan kolmella eri tasolla; tehtävätasolla, suhdetasolla ja topiikin eli aihepiirin avulla. (Poole & Roth 1989a, 328-329.)

1. Tehtävätasolla tarkastellaan päätöksenteon etenemistä, ryhmän toimintaa ja tehtävän suorittamista. Eli tarkastellaan sitä, miten ryhmä analysoi ratkaistavana olevaa ongelmaa, miten etsitään ehdotuksia ja miten ehdotuksia arvioidaan.
2. Suhdetasolla tarkastellaan ryhmän toimintaa ryhmätavoitteiden saavuttamiseksi. Tarkastellaan siis ryhmän sosiaalisia suhteita, miten esimerkiksi pyritään laukaisemaan jännitystä, miten ratkaistaan konflikteja tai mihin toiminta kohdentuu.
3. Topiikin eli aihepiirin tasolla tarkastellaan sitä, mistä keskustellaan.

Jokaisella näillä tasolla määritellään erilaisia toimintoja, jotka sitten ovat saaneet omat kirjainkoodinsa. Näiden koodien avulla ilmaistaan kyseisiä toimintoja itse analyysivaiheessa. Koodien käyttö on mielekästä myös käytännön syistä; analyysin teossa niiden avulla vältetään tilanahtautta, joka pitkiä kuvailuja tehtäessä olisi väistämätöntä.

Tehtävätason kirjainkoodit ja niitä vastaavat ryhmän toiminnan funktiot ovat Poole ja Roth (1989a, 334) määritelleet MSA-menetelmässä seuraavasti:

- PA (problem analysis): ongelman analysointi; ongelmasta keskustellaan avoimesti
- PC (problem critique): lausumat, jotka tukevat tai kritisoivat ongelman analysointia
- OO (orientation): orientaatio, perehtyminen; lausumat, jotka ohjaavat ryhmän prosessia tai auttavat ryhmää työssään
- SA (solution analysis): ratkaisun analysointi; lausumat, jotka määrittelevät miten ryhmä kehittää ratkaisua
- SD (solution development): ratkaisun kehittäminen, suunnittelu, ratkaisuehdotukset, muutos- ja parannusehdotukset

- SC (solution critique): lausumat, jotka tukevat, kritisoivat tai vaativat muutosta ratkaisuun
- CF (confirmation): lausumat, joilla haetaan vahvistamista, varmistamista, äänestystä tai päätöstä
- NN (tangent): asiasta poikkeaminen, sivupolku
- DIS (disorganized): epäjärjestys, keskittymisen puute

Suhdetason kirjainkoodit ja niitä vastaavat ryhmän toiminnan funktiot ovat Poole ja Roth (1989a, 335) määritelleet seuraavasti:

- FW (focused work): keskittynyttä työskentelyä
- CW (critical work): ryhmän jäsenet ovat eri mieltä asioista, mutta vain asiat riitelevät, ryhmän jäseniä ei suljeta ulkopuolelle
- OPP (opposition): vastustetaan ryhmän toisia osapuolia, vastarinta
- ACC (accommodation): mukaudutaan, annetaan periksi
- TAB (tabling): asia siirretään, jätetään pöydälle, myös opposition seurauksena
- OD (open discussion): avointa keskustelua, selvitetään ongelmaa, neuvotellaan tai tehdään kompromissi
- INT (integration): yhtenäisyys, ollaan samaa mieltä

Keskustelun topiikit (T) eli aihepiirit ilmaistaan MSA-menetelmässä pelkillä numeroilla. Numerointi alkaa T1:stä ja ne vaihtuvat aina aiheiden vaihtumisen myötä. Numeroiden lukumäärä ilmaisee näin suoraan aiheiden lukumäärän. Sama aihe voi myös toistua myöhemmin, eli kokouksessa palataan tiettyyn aiheeseen sivupulun tai keskeytyksen jälkeen. Tuolloin aihe saa saman numeron kuin aikaisemminkin.

MSA-menetelmä siis kuvaa, millaisten vaiheiden kautta ryhmä saavuttaa lopputuloksen. Analyysin avulla voidaan tehdä tulkintoja siitä, mitkä tekijät ryhmän vuorovaikutusprosessissa ovat heikentäneet tai edistäneet laadukkaan tuloksen saavuttamista. Menetelmä kuvaa myös sitä, miten ryhmä pyrkii ohjaamaan toimintaansa ja millaisten vaiheiden kautta lopputulos saavutetaan. (Valkonen & Mikkola 2000, 100.)

Poole ja Roth ovat käyttäneet omissa tutkimuksissaan MSA-menetelmää siten, että he tarkastelevat ryhmän toimintaa puolen minuutin jaksoissa ja antavat kullekin jaksolle koodin toiminnan funktion mukaan, kuten edellä on esitetty. Tämän jälkeen he tarkastelevat näitä koodeja pidemmällä aikavälillä ja yhdistävät vallitsevia toimintoja reaktiopareiksi, joille annetaan jälleen oma koodinsa, niin sanottu vaihekoodi. Vaihekoodien avulla etsitään yhtenäisiä keskustelujaksoja sekä keskustelun murros- ja taitekohtia.

Tässä tutkielmassa periaate on sama, mutta tutkija on tehnyt analyysivaiheessa oman sovelluksensa menetelmään. Ryhmän vuorovaikutusta on tarkasteltu aina minuutin jaksoissa ja kirjattu ylös tai painettu mieleen sinä aikana tapahtuvat toiminnan funktiot. Sen jälkeen tämä minuutin jakso on saanut oman koodinsa sen mukaan, mikä toiminnan funktio on vallitseva. Tämä kirjattu koodi vastaa Poolen ja Rothin vaihekoodia. Kolmivaiheisen analyysin sijaan on voitu näin yhdellä analyysillä tehdä monta vaihetta valmiiksi.

Tutkielmassa on analysoitu jokainen yhteisökokous erikseen omana kokonaisuutenaan ja kokoukset on numeroitu alkuperäisen järjestysluvun mukaisesti 1:stä 18:aan. Analyysi on tehty aikajanelle siten, että tehtävätasolle, suhdetasolle ja topiikeille on kullekin oma janansa, johon aiemmin esitetyillä kirjainkoodeilla on merkitty kunkin toiminnan funktio. Toimintaa on tarkasteltu siis minuutin jaksoissa ja koodi ilmaisee tuona aikana vallitsevan toiminnon esimerkiksi seuraavaan tapaan:

Tehtävätaso

OO CF CF OO SA SA SD SD CF CF NN SA SA CF

Tässä esimerkissä ryhmä orientaation jälkeen hakee vahvistamista ja varmistamista, joka voi käytännössä olla sitä, että se hyväksyy edellisen kokouksen pöytäkirjan. Sen jälkeen orientoidutaan uuteen aiheeseen. SA ja SD kuvaavat tätä aihetta,

jonka teemaa ensin analysoidaan ja sen jälkeen ratkaisuun pyritään löytämään muutos- ja parannusehdotuksia. Ratkaisusta äänestetään ja siihen haetaan vahvistamista CF-jaksojen aikana. Tämän jälkeen ryhmässä joku poikkeaa sivupolulle, joka voi tarkoittaa sitä, että hän on tyytymätön päätökseen, osoittaa vastarintaa tai ei muuten ole kiinnostunut enää aiheesta. Ryhmä analysoi ratkaisuaan uudelleen ja tämän jälkeen yhteinen päätös tehdään.

Suhdetaso

ACC FW FW ACC OD FW OD OD INT FW OD OD OD INT

Suhdetasolla ryhmä ensin mukautuu tulevaan kokoukseen. Tämän jälkeen se työskentelee keskittyneesti, joka käytännössä voi olla edellä kuvatun tehtävätason esimerkin pöytäkirjan läpikäymistä ja hyväksymistä. Sen jälkeen ryhmä mukautuu uuteen aiheeseen, josta he keskustelevat avoimesti ja keskittyneesti neljän koodausjakson ajan. Keskustelun päättävät lausumat, joilla osoitetaan samanmielisyyttä, jonka jälkeen keskitytään jälleen aiheeseen ja siitä keskustellaan avoimesti. Tässä voidaan myös havaita, että samaan aikaan tehtävätasolla ilmennyt sivupolku ei osoita erimielisyyttä tai vastarintaa, vaan on mitä ilmeisimmin tulkittavissa kiinnostuksen puutteeksi aihetta kohtaan. Lopuksi ryhmä on yhtenäinen ja osoittaa samanmielisyyttä.

Topiikki

T1 T2 T2 T1 T3 T3 T3 T3 T3 T4 T5 T4 T4 T6

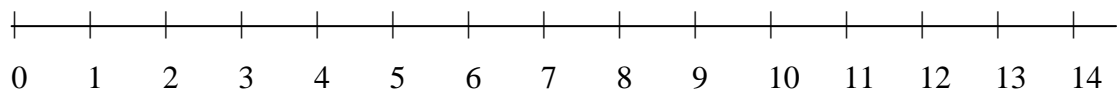

Topiikki- eli aihejanalta voidaan nähdä suoraan, kuinka monesta eri aiheesta ryhmä on keskustellut. Tässä esimerkissä on kuusi eri aihepiiriä. Ryhmä etenee aiheesta toiseen melko joustavasti, käsiteltyihin topiikkeihin ei palata enää uudelleen. Mielenkiintoista on todeta, että kun aihe T4 esiintyy ensimmäisen kerran,

siihen haetaan heti vahvistamista tai päätöstä tehtävätasolla ja pian tämän jälkeen esiintyy sivupolku, topiikki T5. Tämän jälkeen ryhmä palaa aiheeseen, jota käsiteltiin ennen sivupolkua. Lopuksi ryhmä tekee päätöksen, jonka sisältö on hieman erilainen kuin aiemmat päätökset, käytännössä päätös koskee viimeisintä keskustelun aihetta T4. Seuraavalta aika-janalta voidaan havaita suoraan, minkä pituinen kyseinen kokous on minuuteissa mitattuna, tässä esimerkissä 14 minuuttia.

Aika

Koska MSA-menetelmässä toiminnot kuvataan aikajanalle minuutin välein, keskeiseksi aineistoksi tutkijalle muodostuivat C-kaseteille tehdyt nauhoitukset. Litterointia käytettiin vain satunnaisesti tukena sisällöllisiin tarkennuksiin, esimerkiksi silloin kun äänen laatu kasetilla oli heikko tai puhe epäselvää.

4 TUTKIMUSTULOKSET

4.1 Ryhmän vuorovaikutus kehitysvaiheittain

Seuraavissa kappaleissa kuvataan jokainen yhteisökokous erikseen aikajärjestyksen mukaan numeroituna. Kokoukset on ryhmitelty siten, että saman ajanjakson yhteisökokoukset ovat omana lukunaan. Ensin kokoukset 1-6 maaliskuulla 2002, sitten marraskuun 2002 yhteisökokoukset ja lopuksi maaliskuun 2003 kokoukset. Luvut on otsikoitu siten, että ne suoraan kuvaavat Tuckmanin lineaarisen mallin vaiheita. Näin ne jo valmiiksi ohjaavat lukijaa siihen teemaan, joka kyseisistä kokouksista välittyy. Koodaustaulukot ovat liitteenä (liite 2).

Jokainen kokous alkaa yleensä sillä, että yhteisökokouksen alkamisesta tiedotetaan ja viimeiset tulijat saapuvat paikalle juuri ennen aloitusta. Puheensorina ja hälinä täyttää ilman ja äänet vaimenevat hiljalleen sen jälkeen, kun puheenjohtaja on avannut kokouksen. Eli yhteisö mukautuu ja orientoituu alkavaan yhteisökokoukseen. Tämä mukautuminen ja orientaatio näkyy myös tehtävä- ja suhdetason koodauksissa lähes jokaisen kokouksen alussa. Poikkeuksena muutama kokous loppupuolella, jolloin työskentelemään päästään melko ripeästi heti aloituksen jälkeen. Koska nämä mukautumiset ja orientaatiot toistuvat lähes poikkeuksetta, ei niitä ole erikseen enää huomioitu seuraavissa kokousten analysoinneissa. Maininta on siitä, ellei näin tapahdu. Mutta ne näkyvät kyllä liitteenä (liite 2) olevissa koodaustaulukoissa.

Lisäksi jokaisen kokouksen alussa on aina varapuheenjohtajan valinta. Tähän tehtävään valitaan aina joku osaston potilaista ehdotusten perusteella. Ehdotuksia on joskus useita, jolloin kannatus ja mahdollinen äänestys ratkaisevat valinnan. Varapuheenjohtajan tehtävä on aina kokouksen alussa lukea edellisen kokouksen pöytäkirja. Käytännössä nämä luetaan viiveellä siten, että maanantain kokouksissa luetaan aina edellisen maanantain pöytäkirja, keskiviikkoisin edellisen keskiviikon ja perjantaisin edellisen perjantain muistio. Tehtävätasolla tämä näkyy lau-

sunnan vahvistamisena ja suhdetasolla keskittyneenä työskentelynä. Poikkeuksetta tätä tehtävää kuunnellaan aina hiljaa ja keskittyneesti. Näitäkään toimintoja ei seuraavissa analysoinneissa enää erikseen mainita kunkin kokouksen kohdalla, koska ne toistuvat aina samanlaisina.

Kokousten pituudet vaihtelevat viidestä (5) minuutista kolmeenkymmeneen yhdeksään (39) minuuttiin. Nauhoitukset alkavat yleensä hieman ennen kokousta tai juuri sen alkaessa. Tuolloin alkaa myös toimintojen koodaus aikajanelle. Yleensä nauhoitus päättyy heti yhteisökokouksen päätyttyä. Poikkeuksena tästä ovat kokoukset numerot 2 ja 4, joissa nauhoitus jatkuu vielä noin minuutin verran kokouksen virallisen päätöksen jälkeen. Molemmissa tapauksissa myös tehtävä- ja suhdetason toiminnot jatkuvat tämän ylimenevän ajan osalta ja ne on myös koodattu. Tutkija päätyi tähän ratkaisuun, koska kritiikki, vastarinta ja epäjärjestys, jotka tuolloin kummassakin kokouksessa esiintyvät, liittyvät kiinteästi kokouksen kulkuun ja aiheisiin.

4.1.1 Ryhmän muotoutuminen ja kuohuntavaihe

Maaliskuussa 2002 nauhoitetut ensimmäiset yhteisökokoukset pidettiin ajalla 04.03. – 15.03.2002. Ne olivat kestoiltaan 16-31 minuuttia. **Ensimmäinen kokous** pidettiin maanantaina 04.03.02 ja siinä keskustelun aiheita olivat osaston tupakkahuoneen siisteys, tulevan viikon ohjelma ja kaksi työlupa-anomusta. Lisäksi valittiin viikon henkilö ja tupakkahuonevastaava. Tehtävätasolla ongelmista pystyttiin keskustelemaan avoimesti ja tehtyjä ratkaisuja analysoitiin yhdessä. Lausuntoja, jotka ohjaavat ryhmän prosessia tai auttavat ryhmää työssään esiintyi melko paljon. Myös päätöksiä kyettiin tekemään. Epäjärjestystä, keskittymisen puutetta tai asiasta poikkeamista ei ollut lainkaan. Suhdetasolla oli runsaasti avointa keskustelua, yhteensä 11 minuuttia kokouksen koko kestoista, joka oli 16 minuuttia. Ryhmä neuvotteli ja selvitteli ongelmia yhdessä. Erimielisyyttäkin ilmeni, mutta vain asiat riitelivät, ryhmän jäseniä ei suljettu ulkopuolelle. Ryhmä

työskenteli ajoittain hyvin keskittyneesti. Kokoustekniikkaa opeteltiin, ajoittain muistutettiin että puheenvuoroja pitää pyytää.

Kokous numero 2 pidettiin keskiviikkona 06.03.02 ja sen kesto oli 17 minuuttia, mutta keskustelu ja nauhoitus jatkui vielä minuutin ajan tämän jälkeen ja tämä aika kokonaisuudessaan on analysoitu. Se oli perusteltua myös kokouksen kokonaisuuden kannalta, koska tehtävä- ja suhdetason toiminnot jatkuvat vielä kokouksen virallisen päättämisen jälkeen. Tehtävätasolla korostui epäjärjestys ja keskittymisen puute, jota oli ajallisesti eniten. Lisäksi tässä yhteisökokouksessa oli paljon asiasta poikkeamia ja sivupolkuja. Merkillepantavaa on, että näitä toimintoja oli tässä kokouksessa eniten myös, kun verrataan kaikkia 18:a kokousta. Ryhmä kykeni jonkin verran keskustelemaan ongelmista ja analysoimaan ratkaisuja, mutta tilanteet päättyivät aina epäjärjestykseen tai asiasta poikkeamiseen.

Tehtävätason epäjärjestys heijastuu luonnollisesti myös suhdetasolle, jossa kriittisen työskentelyn määrä korostuu selvästi. Tässä kokouksessa on myös huomattavan paljon vastarintaa, eli sekä asiat että ihmiset riitelevät. Ajallisesti ne sijoittuvat kokouksen puoliväliin ja sen jälkeen. Kokouksen aiheena oli tuolloin osaston ilmapiiri ja eriarvoisuus. Myös yhdeltä potilaalta evätty vapaakävelyoikeus nostattaa tunteita. Aiheet sinällään ovat otollisia luomaan kritiikkiä ja erimielisyyden ilmapiiriä, mutta tässä tapauksessa myös puheenjohtajan rooli korostui. Puheenjohtaja ei kyennyt pitämään 'lankoja käsissään', puheenvuoroja ei aina pyydetty eikä jaettu. Ryhmä ei myöskään itse pystynyt ohjaamaan toimintaansa. Kokouksesta välittyy vaikutelma, että kokouksen tarkoitus ja tavoite ei ole kaikkien tiedossa.

Tätä yhteisökokousta leimaa erittäin levoton, ajoittain jopa kaoottinen ilmapiiri, joka näkyy selkeimmin päällekkäisinä puheenvuoroina ja keskeytyksinä. Puheenvoimakkuutta joudutaan välillä korottamaan, että oma mielipide saataisiin kuuluviin. Rauhattomuus todetaan kokouksessa myös ääneen lausuttuna repliikkinä. Tämä levottomuus jää ikään kuin 'roikkumaan ilmaan' myös kokouksen virallisen päätöksen jälkeen, jolloin erimielisyys ja kriittiset ilmaisut jatkuvat. Tässä koko-

uksessa ei saada aikaan yhteisiä päätöksiä, tosin topiikeissa ei ilmene onko tämä tavoitteenakaan. Kaiken kaikkiaan jää tunnelma, että yhteinen tavoite kokoukselle on jotenkin hukassa. Puheenjohtajan tyyli on repivää ja tempoilevaa. Puheenvuoroja ja ajatuksia kyllä haetaan jäseniltä, mutta niiden esittämiselle ei anneta mahdollisuutta. Erityispiirteinä voidaan mainita myös puheenjohtajan provosoituminen.

Kokous numero 3 pidettiin perjantaina 08.03.02 ja se oli pituudeltaan 19 minuuttia. Tämän yhteisökokouksen ensisijainen keskustelunaihe oli palaute kuluneesta viikosta. Ryhmässä käytiin läpi kunkin jäsenen kuulumisia, jokainen sai vapaasti kertoa omasta olotilastaan tai viikon tapahtumista. Tehtävätasolla tämä näkyy siten, että ratkaisun analysointia oli huomattavan paljon, yhteensä 10 minuuttia. Ryhmässä oli myös avointa ongelman käsittelyä, jota pystyttiin käymään ilman riitaa tai vastarintaa. Levottomuutta, sivupolkuja ja päällekkäin puhumista oli tosin jonkin verran kokouksen alussa, mutta työrauha palautui aina ennalleen.

Suhdetasolla korostuu avoin keskustelu; asioista neuvoteltiin ja ongelmia selviteltiin yhteensä 13 minuuttia, kaksi kolmasosaa koko yhteisökokouksen kestosta. Tässä kokouksessa puheenjohtajalla on rauhallinen ja hyvä ote. Hän jakaa puheenvuoroja selkeästi ja muistuttaa välillä että puheenvuoron saadakseen sitä pitää pyytää. Ryhmässä vallitsee ajoittain hyvä tunnelma, ryhmän jäsenet antavat toisilleen positiivista palautetta, myös yhteistä huumoria löytyy.

Toisella nauhoitusviikolla **maanantain kokous pidettiin 11.03.02**. Se oli järjestyksessä neljäs ja kestoltaan 30 minuuttia. Tässä kokouksessa analysointi jatkuu minuutin vielä kokouksen virallisen päätöksen jälkeen, kuten aikaisemmin jo todettiin. Topiikeissa nousevat päärooliin potilaiden henkilökohtaiset lupanomukset, joiden käsittely vie valtaosan kokousajasta. Lisäksi käydään läpi tulevan viikon ohjelma ja keskustellaan osaston tupakkahuoneen siisteydestä, jota aihetta käsiteltiin jo aiemmin ensimmäisessä yhteisökokouksessa. Myös tehtävätasolla tätä tupakkahuoneongelmaa analysoidaan ja ryhmä antaa aiheesta vertaispalautetta. Lisäksi tehtävätason toiminnoissa korostuu ratkaisun analysointi, kun

ryhmä kehittelee erilaisia ratkaisumalleja. Merkillepantavaa on, että tässä kokouksessa on kaikkein eniten (yhteensä 4 minuuttia) lausuntoja, jotka tukevat, kritisoi-
vat tai vaativat muutosta ratkaisuun. Käytännössä tämä tapahtuu silloin, kun ryhmässä kyseenalaistetaan anotun työluvan myöntäminen. Myös viikon henkilön valintaa kritisoidaan.

Tämä on kokous, jossa esiintyy ensimmäisen kerran ratkaisun kehittämistä. Ratkaisuehdotus johtaa myös ensimmäiseen pöydälle jättöön ja asian käsittely siirretään viikolla eteenpäin. Suhdetasolla on merkittävää myös opposition runsas määrä. 3 minuuttia on eniten, mitä missään muussa yhteisökokouksessa. Käytännössä ryhmän jäsentä tai jäseniä vastustetaan juuri mainitun lupa-anomuksen käsittelyn yhteydessä, sekä viikon henkilöksi ehdotetun valinnassa. Näiden vastarintatoimintojen vuoksi ryhmä ei kuitenkaan ajaudu kaaokseen tai yleiseen epäjärjestykseen, vaan pystyy jatkamaan asian käsittelyä ja avointa keskustelua. Avoimen keskustelun osuus on sekin merkittävä tässä kokouksessa, yhteensä 20 minuuttia, eli kaksi kolmasosaa koko ajasta. Viimeisin opposition ilmaus tapahtuu heti kokouksen virallisen päätöksen yhteydessä ja jatkuu vielä sen jälkeenkin. Pöydälle jätetty työ lupa-anomus nostaa tunteet pintaan ja syytösten kohteena ovat kaikki hoitajat, joiden asennetta potilas kritisoi.

Kokous numero 5 pidettiin keskiviikkona 13.03.02 ja sen kesto oli 25 minuuttia. Tässä yhteisökokouksessa orientaatioon ja mukautumiseen ei tarvita aikaa juuri lainkaan, vaan kokous päästään aloittamaan nopeasti. Pöytäkirjan lukemisen jälkeen siirrytään heti topiikkeihin. Keskustelun aiheet liikkuvat näiden yhteisökokousten teemojen ympärillä; Mistä näissä kokouksissa pitäisi keskustella? Mistä ei pitäisi keskustella? Miksi puheenvuoroja pyydetään? Miltä tuntuu kun omista asioista puhutaan yhteisökokouksissa? Potilaat nostavat esiin myös vaitiolovelvollisuuden, yksityisyyden suojan sekä kysymyksen, miksi osasto on sekaosasto.

Tehtävätasolla ongelmista keskustellaan avoimesti ja ongelman analysointia myös tuetaan ja kritisoidaan. Myös ratkaisuja analysoidaan ja niitäkin tuetaan ja kritisoidaan. Ryhmä hakee vahvistusta ja varmistusta sekä yhteisiä päätöksiä enem-

män kuin neljässä aiemmassa kokouksessa. Ja kokouksessa on vain yksi asiayhteydestä poikkeaminen. Suhdetasolla vallitsevina toimintoina ovat avoin keskustelu ja keskittynyt työskentely. Keskusteluun osallistuu moni ryhmän jäsen ja puheenvuoroja pyydetään jo sujuvasti. Tässä kokouksessa myös keskustellaan siitä, miksi puheenvuoroja on hyvä pyytää. Perusteluja löytyy monia ja yhteisesti ollaan sitä mieltä, että puheenvuoroja pyydetään jatkossakin. Yhteisesti päätetään myös kokouksen lopussa, että yksi aihe siirretään myöhempään ajankohtaan, koska yhteisökokoukselle varattu aika on loppumassa.

Kokous numero 6 pidettiin perjantaina 15.03.02 ja se oli pituudeltaan 24 minuuttia. Tässä kokouksessa oli vain yksi keskustelunaihe, kerrottiin palautetta kulu-neesta viikosta. Tehtävätasolla tämä näkyy siten, että valtaosa ajasta, 20 minuuttia, on ratkaisun analysointia ja perehtymistä. Kokouksessa on vain yksi asiasta poikkeaminen eli sivupolku, mutta se ei aiheuta epäjärjestystä. Lisäksi on jonkin verran lausuntoja, joilla haetaan vahvistamista ja varmistamista. Suhdetasolla valtaosa ajasta, 21 minuuttia, on avointa keskustelua ja keskittynyttä työskentelyä. Lisäksi on kaksi yhtenäisyyden ja samanmielisyyden jaksoa. Käytännössä tämä näkyy myös kokouksen kulussa; Puheenvuorot etenevät rauhalliseen tahtiin, kaikki malttavat kuunnella toisiaan ja ryhmä antaa myös positiivista vertaispalautetta. Osaston tunnelma todetaan myös nauhallalla; Osastolla on hyvä henki, rauhallinen fiilis ja toisten huomioiminen on lisääntynyt.

Näissä kuudessa ensimmäisessä yhteisökokouksessa on selvästi havaittavissa piirteitä, jotka mainitaan myös Tuckmanin kehitysvaihemallissa. Ryhmän tehtävä on alussa ajoittain hyvin epäselvä ja ryhmä etsii rajojaan ja yhteisiä sääntöjä. Tästä hyvänä esimerkkinä on se, että kokouskäyttäytymistä joudutaan opettamaan muistuttamalla ryhmää siitä, että puheenvuoroa täytyy pyytää sen saadakseen. Ryhmä on riippuvainen johtajastaan ja myös vastustaa häntä. Konflikteja syntyy, eriäviä mielipiteitä ja vastarintaa ilmaistaan, kuten kehitysmallin kuohuntavaiheessa todetaan.

4.1.2 Normiutuminen

Marraskuussa 2002 nauhoitetut yhteisökokoukset pidettiin ajalla 11.11. – 22.11.2002. Ne olivat kestoltaan keskimääräisesti pidempiä kuin ensimmäiset kuusi, vaihdellen viidestätoista (15) kolmeenkymmeneenyhdeksään (39) minuuttiin. **Kokous numero 7** kesti 29 minuuttia ja se pidettiin maanantaina 11.11.02. Tässä kokouksessa keskustelun aiheita eli topiikkeja on kahdeksan (8): tuleva pikkujoulu, liukuva aamiainen, kaksi työlupa-anomusta, tulevan viikon ohjelma sekä viikon henkilön ja vastuuhenkilöiden nimeäminen. Lisäksi osastolle uutena tullut opiskelija pitää oman puheenvuoronsa omista tavoitteistaan. Tehtävätasolla lausunnot, joilla haetaan vahvistamista sekä ratkaisujen analysointi vievät valtaosan ajasta, yhteensä 23 minuuttia. Eli aiheista keskustellaan intensiivisesti ja ratkaisuja mietitään yhdessä.

Suhdetasolla tämä intensiivinen työskentely näkyy avoimen keskustelun ja keskityneen työskentelyn suurena määränä, yhteensä 23 minuuttia. Yhtenäisyys ja samanmielisyys myös korostuvat, päätöksiä tehdään runsaasti. Tässäkin kokouksessa on rauhallinen tunnelma ja asiat etenevät jouhevasti. Puheenvuoroja pyydetään jo tottuneesti, eikä asiasta tarvitse enää erikseen huomauttaa.

Kokous numero 8 pidettiin keskiviikkona 13.11.02 ja sen kesto oli 35 minuuttia. Tässä yhteisökokouksessa keskeinen aihe oli ristiriidat; Mitä sana ristiriita tarkoittaa, miten ristiriitoja käsitellään ja miten niitä ratkaistaan. Keskustelun alle nousi myös yksi yhteisössä tapahtunut ristiriita, jota käytettiin käytännön esimerkkinä ristiriidan ratkaisussa. Tehtävätasolla tämä näkyy siten, että ongelman analysointia on yhteensä 15 minuuttia. Ongelmista pystyttiin keskustelemaan avoimesti, epäjärjestyistä tai asiasta poikkeamista ei ollut. Huomionarvoista on myös todeta, että lausuntoja, jotka tukevat tai kritisoivat ongelman analysointia oli havaittavissa. Näitä ei valtaosassa yhteisökokouksia esiinny lainkaan. Lisäksi tehtävätasolla esiintyi runsaasti (6 minuuttia) ratkaisun kehittämistä, suunnittelua, ratkaisuehdotuksia sekä muutos- ja parannusehdotuksia.

Suhdetasolla tässä kokouksessa on ajallisesti kaikkein eniten avointa keskustelua, yhteensä peräti 25 minuuttia, vaikka kokouksen kokonaiskesto ei ole se kaikkein pisin. Ryhmä neuvottelee ja selvittää ongelmia, enimmäkseen tätä mainittua käytännön ristiriitatilannetta. Työskentely on keskittyneyttä. Yksi vastarintatilannekin esiintyy, mutta ilman epäjärjestyä ja ryhmä päättyy lopussa yhtenäisyyteen. Tässäkin kokouksessa puheenvuoroja pyydetään sujuvasti ja tottuneesti.

Perjantaina 15.11.02 pidettiin **kokous numero 9**, joka oli tämän viikon viimeinen. Keskustelun aiheita olivat palaute kuluneesta viikosta, toiveita viikonlopulle sekä adventin ajalle, pikkujoulu ja ulkotyöt. Tämän yhteisökokouksen erityispiirteenä tehtävätasolla näkyy ratkaisujen käsittelyn runsaus: sekä analysointi että ratkaisujen kehittäminen, suunnittelu ja ratkaisuehdotukset. Näitä toimintoja oli yhteensä 12 minuuttia, kokouksen kokonaiskeston ollessa 20 minuuttia. Sitä vastoin ongelmien käsittelyä ei ollut lainkaan. Lausunnot, joilla haetaan vahvistamista, varmistamista, äänestystä tai päätöstä, kestivät yhteensä 6 minuuttia.

Suhdetasolla tämä ratkaisukeskeisyys näkyy siten, että vallitseviksi toiminnoiksi nousevat avoin keskustelu (14 minuuttia) sekä keskittynyt työskentely (4 minuuttia). Tämäkin kokous päättyy yhtenäisyyden osoitukseen, asioista ollaan samaa mieltä. Eli perustellusti voidaan sanoa, että tässä kokouksessa vallitsee konsensuksen ilmapiiri. Tätä tunnelmaa on osaltaan luomassa myös keskustelun aiheissa esiin tuleva joulun odotus, joka luo oman erityislaatuisen tunnelmansa kokouksen suhdetasolle. Mielenkiintoisena yksityiskohtana voidaan lisäksi mainita, että yksi henkilökunnan jäsen ottaa ajoittain puheenjohtajan roolia sivusta. Hän pyytää kyllä puheenvuoroja kuten muutkin kokouksen jäsenet, mutta sanoman sisältö on selkeästi puheenjohtajalle kuuluva. Varsinainen puheenjohtaja ei reagoi tähän kokouksessa.

Marraskuun nauhoitusten toisen viikon aloittaa **kokous numero 10**, joka pidettiin maanantaina 18.11.02. Kokous oli pituudeltaan 27 minuuttia ja topiikit olivat viikko-ohjelma, kolme anomusta, liukuva aamiainen, tupakan pummaus sekä viikon henkilön ja vastaavien henkilöiden valinta. Tehtävätasolla keskitytään ana-

lysoimaan näiden aiheiden ratkaisuja yhteensä 11 minuuttia. Vahvistamista ja varmistamista sekä ongelmien analysointia on molempia 5 minuuttia. Orientaatiota ja perehtymistä on poikkeuksellisen runsaasti, yhteensä 6 minuuttia. Muita tehtävätason toimintoja ei ollut lainkaan. Rungas orientaatio näkyy myös suhdetasolla: mukautumista on peräti 4 minuuttia, eniten kaikki kokoukset huomioiden. Lisäksi tässä kokouksessa on paljon avointa keskustelua ja keskittynyttä työskentelyä, yhteensä 20 minuuttia. Loput ajasta on yhtenäisyyttä, joka tukee päätöksentekoa.

Kokous numero 11 pidettiin 20.11.02 ja se on yhteisökokouksista kaikkein pisin, 39 minuuttia. Tehtävätasolla nousee näkyväksi ongelmien analysoinnin runsaus, niihin käytetään aikaa peräti 15 minuuttia. Ongelmien käsittely ei aiheuta kuitenkaan epäjärjestyä tai vastarintaa, vain asiat riitelevät. Eli ryhmän jäseniä ei suljeta ulkopuolelle, vaikka tätä kriittistä työskentelyä on suhdetasolla yhteensä 3 minuuttia. Tehtävätasolla on runsaasti myös vahvistamista, varmistamista ja päätöksiä (9 minuuttia) sekä ratkaisun kehittämistä (8 minuuttia). Tätä suunnittelua, ratkaisuehdotuksia sekä muutos- ja parannusehdotuksia onkin tässä yhteisökokouksessa kaikkein eniten, kun verrataan kaikkia kokouksia.

Vaikka tämä yhteisökokous on pitkä, pystyy ryhmä työskentelemään keskittyneesti ja keskustelemaan avoimesti. Näitä suhdetason toimintoja on yhteensä peräti 34 minuuttia, eli valtaosa koko yhteisökokoukseen käytetystä ajasta. Tämä on huomionarvoista, koska keskustelun aiheet ovat kuitenkin melko vaativia; Ristiriitatilanteet, keskustelumahdollisuus osastolla eli kuulluksi tuleminen ja omahoitajan merkitys. Lisäksi yhteisölle tiedotetaan eduskunnan oikeusasiamiehen vierailusta sairaalassa ja osastolla. Topiikkeja on yhteensä yhdeksän (9), eli kokouksen pituus ei kuitenkaan lisännyt aiheiden määrää samassa suhteessa, koska niitä oli saman verran kuin muissakin kokouksissa keskimäärin.

Marraskuun viimeinen **kokous, numero 12** pidettiin perjantaina 22.11.02. Tämä yhteisökokous kesti 15 minuuttia ja sen aiheet liikkuvat tulevissa jouluisissa tapahtumissa: kirkkomatka, itsenäisyyspäivän vietto ja jouluruoka. Lisäksi käydään

läpi viikon kuulumisia ja tulevan viikonlopun viettoa. Nämä topiikit näkyvät myös tehtävä- ja suhdetason toiminnoissa. Tehtävätasolla ei ole lainkaan ongelmien käsittelyä, pelkästään suunnittelua, ratkaisuehdotuksia, ratkaisujen analysointia sekä päätöksiä. Suhdetasolla on pelkästään avointa keskustelua, keskittyntä työskentelyä ja yhtenäisyyttä.

Nämä marraskuussa 2002 nauhoitetut yhteisökokoukset osoittavat, että ryhmälle alkaa muodostua normeja. Ryhmän jäsenet alkavat tiedostaa kuuluvansa ryhmään, yhteenkuuluvuuden tunne ilmaistaan. Avoimuus on selvästi lisääntynyt ja ryhmässä uskalletaan näyttää henkilökohtaisia tunteita. Ryhmässä vallitsee harmonia ja mielipiteitä ilmaistaan avoimesti, avointa keskustelua on paljon..

4.1.3 Tehtävän suorittamisvaihe

Maaliskuussa 2003 ensimmäiset nauhoitetut yhteisökokoukset pidettiin ajalla 10.03. – 21.03.2003. Ne olivat kestoltaan 5-25 minuuttia, eli keskimäärin kaikkein lyhyimpiä. **Kokous numero 13** pidettiin maanantaina 10.03.03 ja se oli pituudeltaan 20 minuuttia. Tämä yhteisökokous alkaa ripeästi heti avaamisen jälkeen, mukautumista ja orientaatiota ei ole mainittavasti ja topiikkeihin päästään heti edellisen pöytäkirjan lukemisen jälkeen. Keskustelun aiheita ovat tulevan viikon ohjelma, kaksi anomusta, fyysiset vaivat sekä viikon henkilön ja vastuuhenkilöiden valinta. Tehtävätasolla on eniten lausuntoja, joilla haetaan vahvistamista, varmistamista ja päätöksiä (9minuuttia). Käytännössä viikko-ohjelman käsittely ja henkilövalinnat. Muita tehtävätason toimintoja ovat ratkaisun analysointi ja ratkaisun kehittäminen, sekä yksi minuutin jakso, jossa kritisoidaan ratkaisua.

Suhdetasolla edellinen ratkaisun kritisointi näkyy myös vastarintana, eli pelkkä asia ei riitele, vaan vastustetaan myös ryhmän toisia osapuolia. Vastarinnan esittäjä poistuu paikalta, ääni loittonee, mutta kritisointi jatkuu matkan päästä. Hetken kuluttua hän palaa kokoukseen ja esittää lisää vastarintaa. Mutta kokous jatkuu tämän opposition ilmauksen jälkeen normaalisti, yhteisö ei häiriinny ja työskente-

ly jatkuu. Tämän minuutin mittaisen episodin lisäksi tässä yhteisökokouksessa oli pelkästään avointa keskustelua ja keskittyntä työskentelyä (18 minuuttia) sekä kokouksen lopussa myös yhtenäisyyden osoitusta.

Kokous numero 14 pidettiin keskiviikkona 12.03.03 ja sen kesto oli 25 minuuttia. Tämä yhteisökokous on ainoa, jossa kokoukseen käytettävissä oleva aika ilmoitetaan heti kokouksen alussa. Aikarajoituksesta pidetään myös kiinni ja puheenjohtaja pitää kokouksen muutenkin hyvin kasassa. Keskustelun aiheita on kahdeksan (8): oikeuksien anominen ja oikeuksien säilyminen, päätösten käsittely ja erilaisten lupien anominen. Vaikka nämä aiheet ovat laajoja ja vaikeita, pystytään niistä kuitenkin keskustelemaan rakentavasti. Tämä näkyy tehtävätasolla siten, että ongelman analysointia tai kritiikkiä ei esiinny lainkaan. Ratkaisuehdotuksia, suunnittelua sekä muutos- ja parannusehdotuksia käsiteltiin yhteensä 8 minuuttia. Huomionarvoista on myös, että vahvistuksia, varmistuksia ja päätöksiä tehdään runsaasti, yhteensä 13 minuuttia. Tämä on eniten kaikkien kokousten vertailussa. Aiheesta poiketaan kaksi kertaa, mutta ryhmä ei tästä häiriinny.

Aikaisemmissa kokouksissa on suhdetasolla jo pitkään korostunut avoimen keskustelun ja keskittyneen työskentelyn runsaus, ja ne jatkuvat tässäkin kokouksessa (yhteensä 15 minuuttia). Mutta tässä kokouksessa löytyy näiden lisäksi mukautumista muuallakin kuin kokouksen alussa. Huomionarvoista on myös, että tässä yhteisökokouksessa yhtenäisyyttä ja samanmielisyyttä osoitetaan eniten kuin missään muussa kokouksessa, yhteensä 7 minuuttia. Nämä liittyvät tehtävätasolla mainittuun päätöksentekoon, joista ollaan samaa mieltä.

Perjantaina 14.03.03 pidettiin **kokous numero 15**, joka oli tämän viikon viimeinen. Keskustelun aiheita oli television avaaminen aamulla, omahoitajat sekä viikonlopun ohjelma. Näistä aiheista keskusteltiin 17 minuuttia. Tehtävätasolla aikaa käytettiin tasaisesti ratkaisun analysointiin, ratkaisun kehittämiseen sekä varmistamiseen ja päätöksentekoon. Tässäkin kokouksessa poiketaan aiheesta yhden kerran, mutta se ei häiritse kokouksen kulkua. Suhdetasolla on avointa keskustelua ja keskittyntä työskentelyä yhteensä 13 minuuttia, muu aika on yhte-

näisyyttä ja mukautumista. Kokouksessa on hyvä tunnelma, yhteistä huumoria ja yhteisiä ideoita.

Maaliskuussa 2003 nauhoitetuille kolmelle viimeiselle kokoukselle on yhteistä se, että niissä päästään työskentelemään nopeasti heti kokouksen avaamisen jälkeen. Eli kokousten alulle tyypillistä mukautumista ja orientaatiota ei niissä ole lainkaan, vaan edellisen kokouksen pöytäkirjaa päästään lukemaan heti varapuheenjohtajan valinnan jälkeen, joka sekin tapahtuu nopeasti. **Kokous numero 16** pidettiin maanantaina 17.03.03 ja se oli pituudeltaan 18 minuuttia. Keskustelun aiheita olivat tulevan viikon ohjelma, kaksi anomusta, palautteet edellisen viikon vastuuhenkilöiltä, uusien vastuuhenkilöiden valinta, yhteisvastuu kahvihuoneen siisteydestä sekä viikon henkilön valinta.

Tehtävätasolla korostuu lausunnot, jotka määrittelevät miten ryhmä kehittää ratkaisuja sekä lausunnot, joilla haetaan vahvistamista, varmistamista, äänestystä tai päätöstä. Näitä on yhteensä 12 minuuttia. Lisäksi esiintyy orientaatiota ja ongelman analysointia. Suhdetasolla on huomionarvoista, että keskittyneen työskentelyn määrä on suuri, lähes puolet yhteisökokouksen koko kestosta, yhteensä 8 minuuttia. Saman verran on avointa keskustelua ja lisäksi kaksi minuutin yksikköä yhtenäisyyttä. Kokouskäytäntö on sujuvaa.

Kokous numero 17 pidettiin keskiviikkona 19.03.03 ja se oli pituudeltaan 11 minuuttia. Kokouksessa ei ole varsinaisia yhteisiä keskustelun aiheita, lähes kaikki aika käytetään siihen, kun puheenjohtaja lukee muistiota säännöistä ja oikeuksien anomisen käytännöstä. Puheenjohtaja kyllä esittää kysymyksiä tyyliin: Onko kommentoitavaa? Onko tämä kaikille selvää? Korjatkaa, jos on korjattavaa. Mutta hän ei anna aikaa eikä mahdollisuutta vastata. Tehtävätasolla tämä näkyy siten, että 8 minuuttia kaikesta ajasta on lausuntoja joilla haetaan vahvistamista ja varmistamista. Lisäksi on lyhyet jaksot orientaatiota ja ratkaisun analysointia.

Suhdetasolla on lähes pelkästään keskittyneitä työskentelyä (8 minuuttia), joka on käytännössä näiden aiemmin mainittujen muistioiden lukemista. Avointa keskus-

telua on yksi minuutin jakso, mutta sekin tyrehtyy, koska puheenjohtaja palaa vallitseviin sääntöihin ja juuri luettuihin oikeuksien anomiskäytäntöihin. Vaikka tilaa ja mahdollisuutta keskustelulle ei anneta, ei ryhmässä ilmaista kritiikkiä eikä nousta oppositioon. Lisäksi kokouksessa on yksi pöydälle jättö, aihe oikeuksien rajoittaminen ilmoitetaan siirrettäväksi seuraavan viikon keskiviikkoon.

Viimeinen nauhoitettu yhteisökokous pidettiin perjantaina 21.03.03. Tämä **kokous numero 18** oli kaikkein lyhyin, kestoltaan vain 5 minuuttia. Kokouksen alussa luetun edellisen kokouksen pöytäkirjan jälkeen muita topiikkeja olivat: television katselu aamuisin ja tulevan viikonlopun ohjelma. Tehtävätason toimintoja ovat orientaatio, vahvistaminen ja ratkaisun analysointi. Suhdetasolla on minuutin jaksot mukautumista, avointa keskustelua ja keskittynyttä työskentelyä. Lisäksi on 2 minuuttia yhtenäisyyttä. Tämä yhtenäisyys on käytännössä sitä, että puheenjohtaja kertoo mitä tehdään ja kuka osallistuu, ja yhteisö myöntyy päätöksiin.

Näissä kuudessa viimeisessä nauhoitetussa kokouksessa energia suunnataan työskentelyyn. Ryhmä saa aikaan paljon päätöksiä ja niihin johtavista aiheista kyetään keskustelemaan rakentavasti. Ryhmä sietää erilaisuutta, eikä nouse enää vastarintaan. Ryhmän jäsenet sietävät hyvin myös sen, että heille ei kaikissa kokouksissa anneta enää yhtä paljon puheenvuoroja. Kaikki nämä ilmiöt ovat tyypillisiä Tuckmanin lineaarisen mallin tehtävän suorittamisvaiheessa.

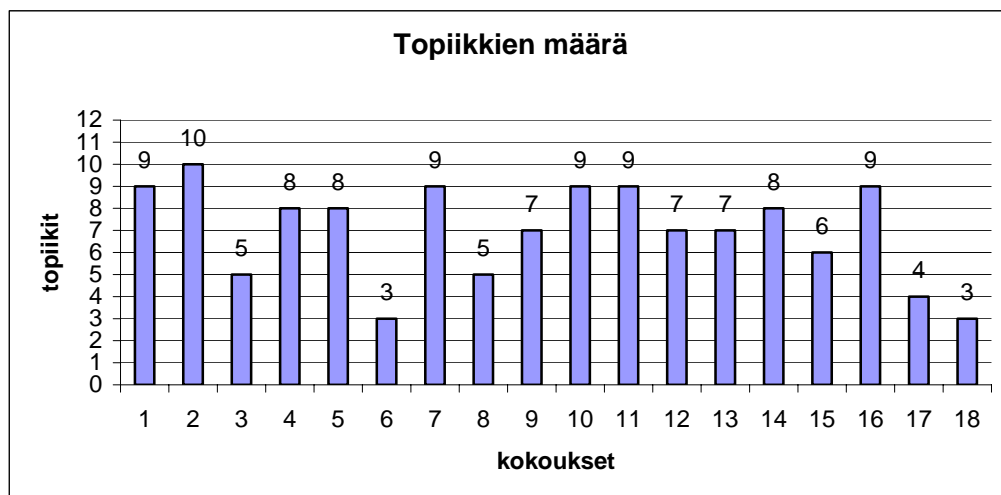
Tämän kaikkia kokouksia koskevan lineaarisuuden lisäksi on huomioitava, että jokaisen yksittäisen kokouksen sisällä näkyy myös monivaihemallin piirteitä. Kokoukset eivät noudata mitään selkeää säännönmukaisuutta, vaan ne etenevät hyvin erilaisten vaiheitten kautta kohti päätöksentekoa.

4.2 Ryhmän vuorovaikutusprosessit

Ryhmän vuorovaikutusprosessit noudattelevat osittain Tuckmanin kehitysvaihe-teoriaa, kuten edellä olevassa luvussa havaittiin. Mutta vuorovaikutusprosessit ovat näissä yhteisökokouksissa myös hyvin monivaiheisia, kuten Poole ja Roth (1989) ovat monivaihemallia kehittäessään todenneet. Seuraavassa tarkastellaan monivaihemallin topiikkeja sekä tehtävä- ja suhdekeskeisiä ilmiöitä jokaista erikseen.

4.2.1 Topiikkien vaihtelu

Topiikin eli aihepiirin tasolla tarkastellaan sitä, mistä keskustellaan. Keskustelujen aiheet näissä yhteisökokouksissa liikkuvat koko yhteisöä koskevissa ja sen toimintaan oleellisesti vaikuttavissa aiheissa. Jonkin verran mukana on myös tiedottamista ja palautetta. Lisäksi tässä yhteydessä luodaan katsaus topiikkien määrään, josta ohessa myös taulukko. Taulukon käyttöä tässä yhteydessä puoltaa ajatus, että näin saadaan luotua yleiskatsaus kaikkien kokousten aiheiden määrästä samanaikaisesti.

KUVIO 1 Topiikkien määrä

Kuten taulukosta 1 voidaan nähdä, vaihtelee topiikkien lukumäärä kolmesta (3) kymmeneen (10). Mielenkiintoista on kuitenkin havaita, että aihepiirien määrä ei kulje käsi kädessä kokouksen pituuden kanssa. Esimerkiksi lyhyimmässä kokouksessa (kokous numero 18) on kolme topiikkia, saman verran kuin kokouksessa numero 6, joka kuitenkin kestää 24 minuuttia. Samoin voidaan verrata kokouksia numerot 1 ja 11; Molemmissa yhteisökokouksissa on yhdeksän topiikkia, mutta ensimmäisen kesto on 16 minuuttia ja jälkimmäisen 39 minuuttia.

Samalla periaatteella voidaan verrata keskenään suunnilleen samanpituisia kokouksia, joissa kuitenkin aiheiden määrä vaihtelee merkittävästi. Esimerkiksi kokoukset numerot 3 ja 16 ovat suunnilleen saman kestoisia, mutta ensimmäisessä on viisi topiikkia ja jälkimmäisessä yhdeksän. Samalla tavalla kokoukset numerot 6 ja 14, joiden kesto on 24-25 minuuttia. Ensimmäisessä on kolme aihetta ja jälkimmäisessä aiheita on kahdeksan.

Tiettyjä säännönmukaisuuksia on selvästi havaittavissa sen suhteen, miten aiheet jakautuvat eri viikonpäivien osalle. Maanantaisin kokouksissa käsiteltiin yleensä tulevan viikon ohjelmaa, pyydettiin yhteisön mielipidettä potilaiden työlupa- ja vapaakävelylupa-anomuksiin sekä valittiin vastuuhenkilöitä erilaisiin osaston pieniin työtehtäviin. Keskiviikkoisin keskusteltiin yleensä jostain etukäteen nimeytystä, koko yhteisöä koskettavasta aiheesta. Ja perjantaisin keskusteltiin menneen viikon tapahtumista.

Maanantaisin kokouksissa käsitellään yleensä tulevan viikon ohjelma, joka tehtävä on aina yhdellä ja samalla henkilöllä. Yhden kerran, kokouksessa numero 1, tämä koko sairaalaa koskeva viikko-ohjelma jää kertomatta, koska kyseinen henkilö on poissa töistä. Joka maanantai sen sijaan on potilaiden työlupa- ja vapaakävelylupa-anomuksia, joihin pyydetään yhteisökokouksen mielipidettä. Puoltava mielipide saadaan lähes aina, vain yhden kerran (kokous 4) yhteisö ei puolla työlupaa ja anomuksen käsittely siirretään myöhempään ajankohtaan.

Lisäksi maanantaisin valitaan aina viikon henkilö sekä nimetään tupakkahuoneen siisteydestä vastaava henkilö. Lehtivastaava valitaan kolme kertaa, kokouksissa 10, 13 ja 16. Muita aiheita ovat sukkasillaan tupakkahuoneeseen meno (kokous numero 4), opiskelijan puheenvuoro, pikkujoulu (kokous 7), liukuva aamiainen (kokoukset 7 ja 10), tupakan pummaus (kokous numero 10) sekä yhteisvastuu kahvinkeitto-tilan siisteydestä (kokous numero 16).

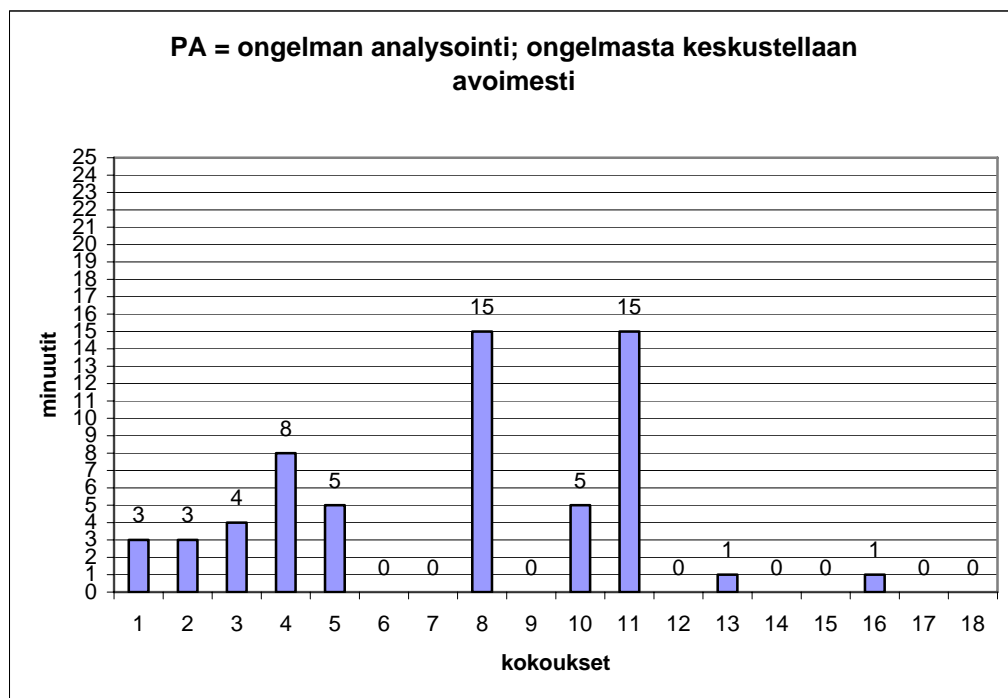
Koko yhteisöä koskettavia, yleensä keskiviikkoisin käytäviä aiheita ovat: eriarvoisuus osastolla, mistä yhteisökokouksissa pitäisi puhua, vaitiolovelvollisuus, miksi osasto on sekaosasto, osaston ilmapiiri, miksi puheenvuoroja pyydetään, ristiriidat, keskustelumahdollisuus ja kuulluksi tuleminen, oikeuksien anominen sekä oikeuksien säilyminen. Topiikit ovat laajoja ja vaikeitakin, mutta ryhmä pystyy keskustelemaan niistä ajoittain hyvinkin keskittyneesti. Kahdesta aiheesta myös keskustellaan useampaan kertaan, osaston ilmapiiristä (kokoukset 2 ja 5) ja ristiriidoista (kokoukset 8 ja 11).

Perjantain kokousten yleisin aihe on palaute kuluneesta viikosta. Näissä yhteisökokouksissa jokainen saa mahdollisuuden kertoa omista tunnelmistaan ja viikon toimistaan. Maaliskuussa 2002 nauhoitetuissa kokouksissa ei muita topiikkeja perjantaisin ollut lainkaan. Mutta muissa myöhemmissä perjantain yhteisökokouksissa olivat aiheina lisäksi: toiveet tulevalle viikonlopulle, joulunajan toiveet, ulkotyöt, itsenäisyyspäivä ja television katselu aamuisin.

4.2.2 Tehtäväkeskeiset ilmiöt

Tässä luvussa tarkastellaan pelkästään tehtävätason toimintoja ja niiden variaatioita yhteisökokousten aikana. Tarkastelun kohteena ovat ongelmien ja ratkaisujen käsittelyt sekä orientaatiot, sivupolut ja keskittymisen puute. Jokainen tehtävätason toiminto on erikseen kuvattu kuvioon, jossa kyseiseen tehtävään käytetty aika on nähtävissä kaikkien kahdeksantoista (18) kokouksen aikana.

Yhteisökokoukset ovat näissä kuvioissa ikään kuin aikajanalla peräkkäin, joten kokousten keskinäinen vertailu on tässä yhteydessä myös mahdollista. Kuvioiden pystypalkit kuvaavat minuuttimäärää, joka jokaiseen toimintoon on kussakin kokouksessa käytetty. Täytyy kuitenkin muistaa, että minuuttimäärät eivät suoraan vastaa tiettyä prosentuaalista osuutta yhteisökokousten kokonaisajasta, koska kokousten pituudet vaihtelevat suurestikin. Mutta tiettyjä suuntavia kehityskaaria on näin havaittavissa. Ensimmäisenä tarkastellaan ongelman käsittelyä.

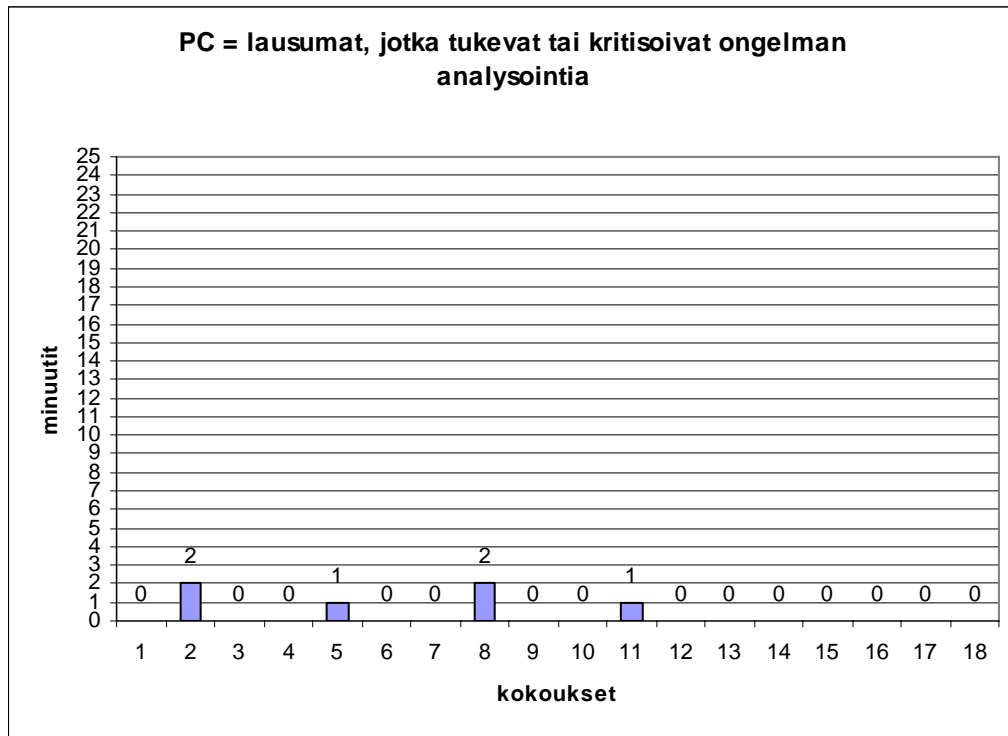
KUVIO 2 Ongelmien käsittely

Kuten kuviossa 2 on havaittavissa, esiintyy ongelman analysointia jokseenkin tasaisesti ensin viidessä ensimmäisessä kokouksessa ja ajalliset huiput saavutetaan kokouksissa numerot 8 ja 11. Lopuissa seitsemässä yhteisökokouksessa taas ongelman analysointia ei esiinny juuri lainkaan.

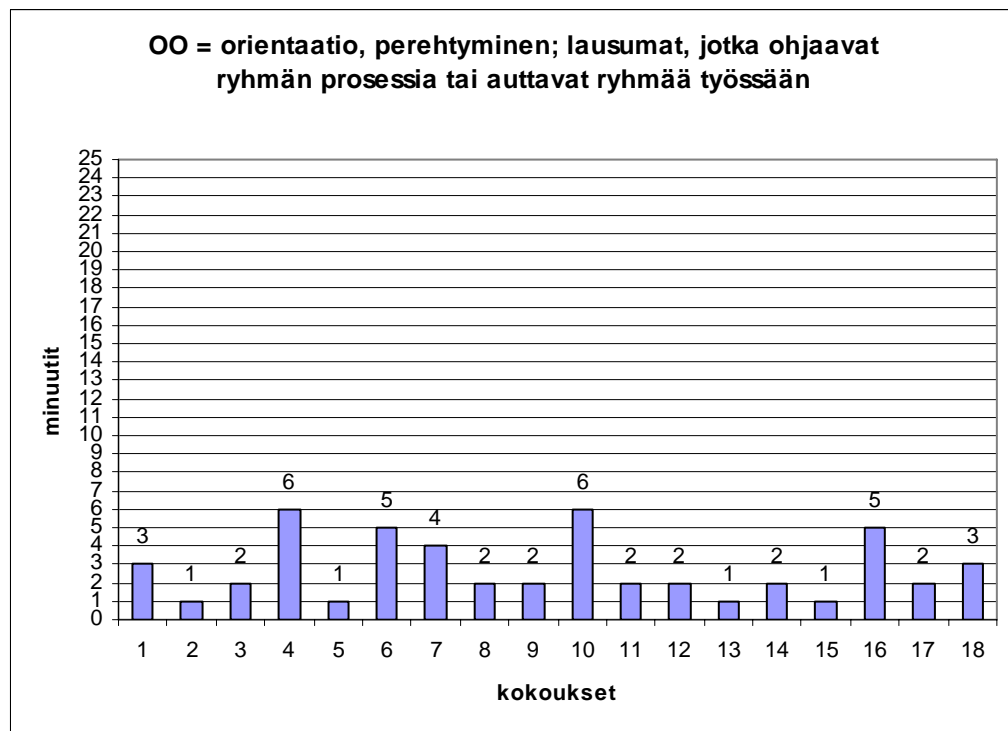
Ensimmäisten viiden kokouksen keskustelunaiheet olivat hyvin ongelmakeskeisiä, kuten tupakkahuoneen siisteys ja yksityisyyden suoja. Näistä ongelmista luonnollisesti myös keskustellaan vilkkaasti ja avoimesti, koska ne koskettavat koko yhteisön hyvinvointia. Kokoukset numerot 8 ja 11 ovat mielenkiintoisia, koska niissä saavutetaan ongelman analysoinnin ajalliset huiput. Molemmat kokoukset ovat keskiviikon yhteisökokouksia. Kuten kappaleessa topiikkien vaihtelu jo todettiin, tuolloin aiheina oli etukäteen mietittyjä, koko yhteisöä koskettavia aiheita, kuten eriarvoisuus osastolla, mistä yhteisökokouksissa pitäisi puhua tai vaitiolovelvollisuus. Jo tuolloin havaittiin, että joukossa oli kaksi topiikkia, joista keskusteltiin useampaan kertaan. Toinen näistä oli ristiriidat ja juuri niitä käsitellään kokouksissa numerot 8 ja 11.

Mielenkiintoista on myös havaita, että ongelmista keskustellaan niin vähän kuudessa viimeisessä yhteisökokouksessa, maaliskuulla 2003. Onko yhteisö kenties oppinut keskustelemaan ongelmistaan muussakin yhteydessä, eikä niiden käsittely enää keskity pelkästään yhteisökokouksiin. Vai voidaanko vetää jopa johtopäätös, että ongelmat kokonaisuudessaan ovat vähentyneet?

Lausumia, jotka tukevat tai kritisoivat ongelman analysointia, tarkastellaan seuraavaksi kuviossa 3. Niiden esiintymistiheys on melko vähäistä kokonaisuudessaan. Tämän tyyppisiä lausuntoja on vain neljässä yhteisökokouksessa. Tässäkin on merkillepantavaa, että kaikki nämä neljä kokousta (numerot 2, 5, 8 ja 11) ovat keskiviikon yhteisökokouksia. Toisaalta tämä on luonnollinen seuraus siitä, että myös ongelmien käsittelyä esiintyi tuolloin runsaasti ja keskiviikkoisin aiheet olivat hyvin ongelmakeskeisiä.

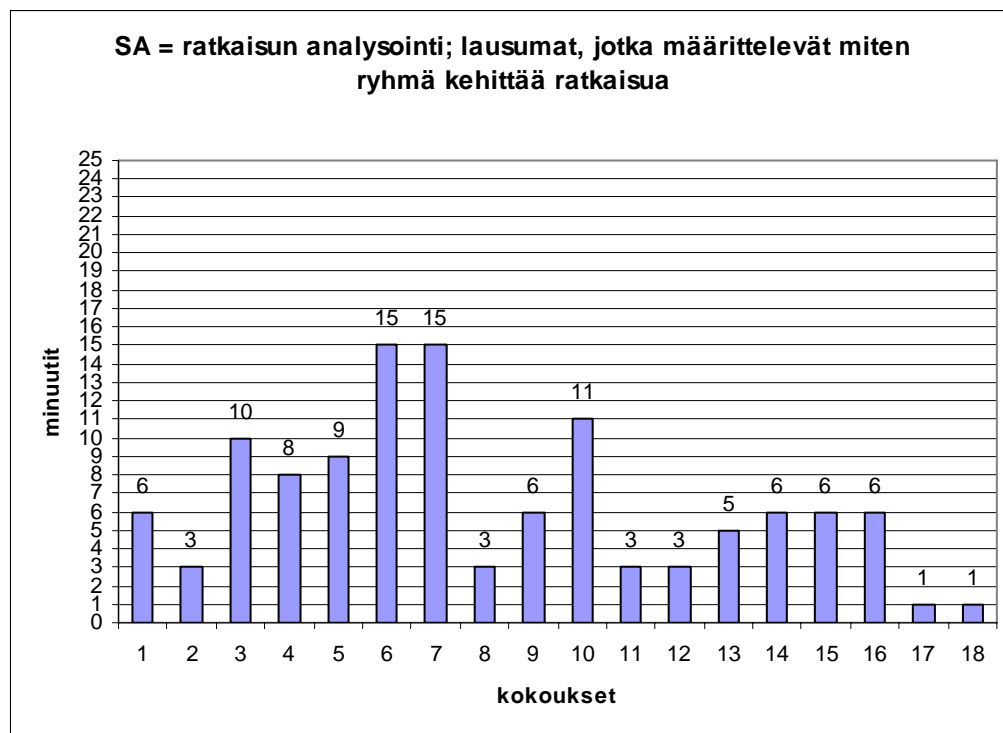

KUVIO 3 Ongelmien analysoinnin tukeminen tai kritisointi

KUVIO 4 Orientaatio ja perehtyminen

Orientaatiota ja perehtymistä esiintyy kaikissa yhteisökokouksissa. Lähes kaikissa aina kokousten alussa, sekä muutamissa myös kokousten aikana. Kuten kuviosta 4 on havaittavissa, eivät nämä orientaatiojaksot muodosta mainittavia esiintymispiikkejä. Ajallisesti niitä on kuitenkin eniten kokouksissa 4, 6, 10 ja 16. Näistä peräti kolme yhteisökokousta, kokoukset 4, 10 ja 16, ovat maanantain kokouksia. Maanantaisin luettiin aina sairaalan viikko-ohjelma, jonka aikana suurin osa tehtävätason toiminnoista oli perehtymistä ja orientaatiota.

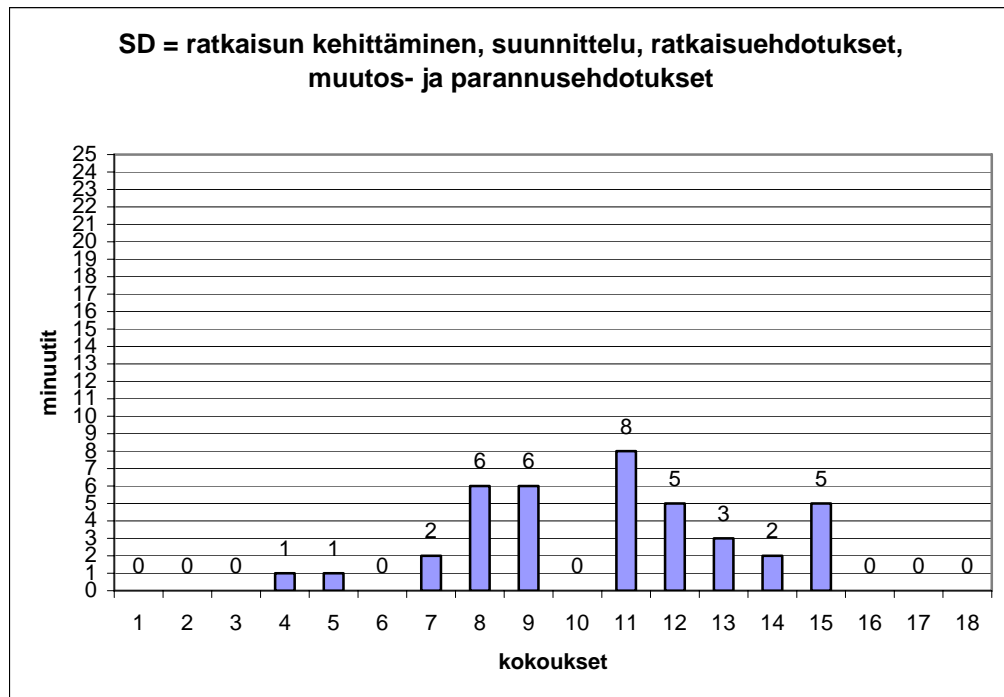

KUVIO 5 Ratkaisujen analysointi

Kuviosta 5 nähdään, että lausumia, jotka määrittelevät miten ryhmä kehittää ratkaisua, oli ajallisesti kaikkein eniten. Tämä ilmiö todentaa hyvin myös Poolen (1989) näkemyksen siitä, että tehtäväkeskeisten ryhmien jäsenet keskittyvät ratkaisujen käsittelyyn tehokkaasti toimiessaan.

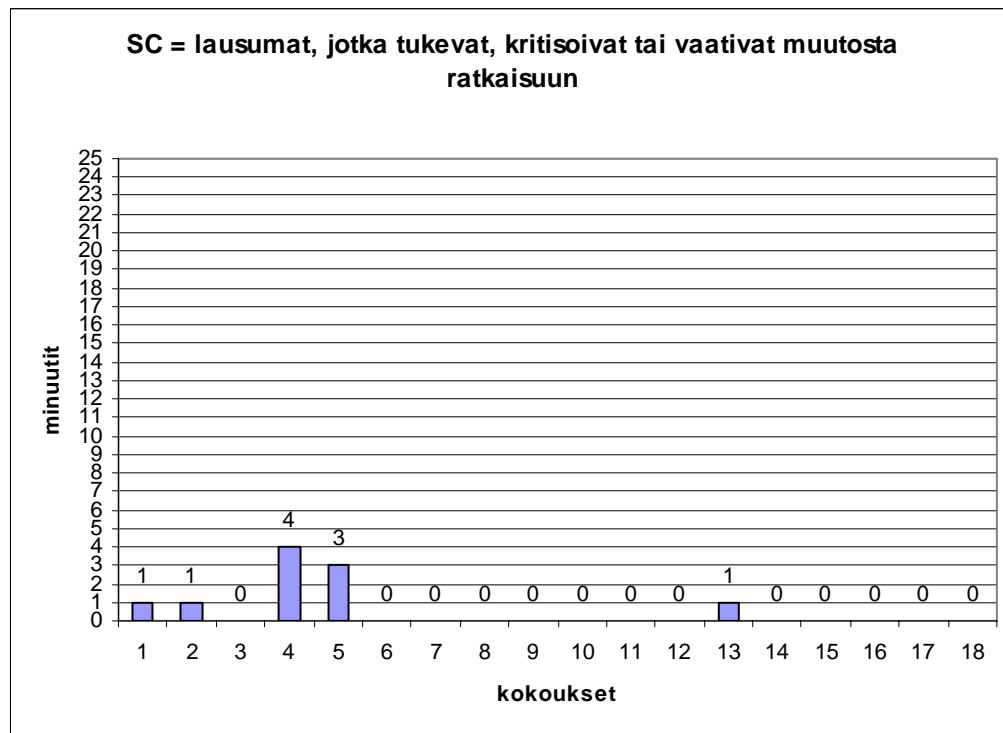
Ajalliset huiput ovat kokouksissa 6 ja 7. Kokous numero 6 oli maaliskuun 2002 viimeinen nauhoitettu yhteisökokous ja aiheena oli tuolloin palaute kuluneesta viikosta. Kokous numero 7 oli marraskuun 2002 ensimmäinen nauhoitettu kokous

ja aiheita oli kahdeksan (8), mm. tuleva pikkujoulu, liukuva aamiainen, kaksi työlupa-anomusta, tulevan viikon ohjelma sekä viikon henkilön ja vastuuhenkilöiden nimeäminen. Eli tässä tapauksessa topiikkien määrä ei vaikuta ryhmän ratkaisun kehittämisen ajalliseen määrään. Ryhmä kykenee intensiiviseen ratkaisun analysointiin, vaikka keskustelun aiheita ei ole kuin yksi.

KUVIO 6 Ratkaisujen kehittäminen ja suunnittelu

Kuviosta 6 havaitaan, että ratkaisun kehittämistä ja suunnittelua esiintyy eniten kokouksissa numerot 8, 9 ja 11. Nämä kokoukset nauhoitettiin kaikki marraskuulla 2002 ja niistäkin kaksi on keskiviikon kokouksia. Näissä keskiviikon kokouksissa (numerot 8 ja 11), keskeinen keskustelun aihe oli ristiriidat. Eli ryhmä kykenee suunnittelemaan ja tekemään ratkaisuehdotuksia tästä melko vaikeasta aiheesta pitkään, molemmat kokoukset yhteenlaskettuna yhteensä 14 minuuttia.

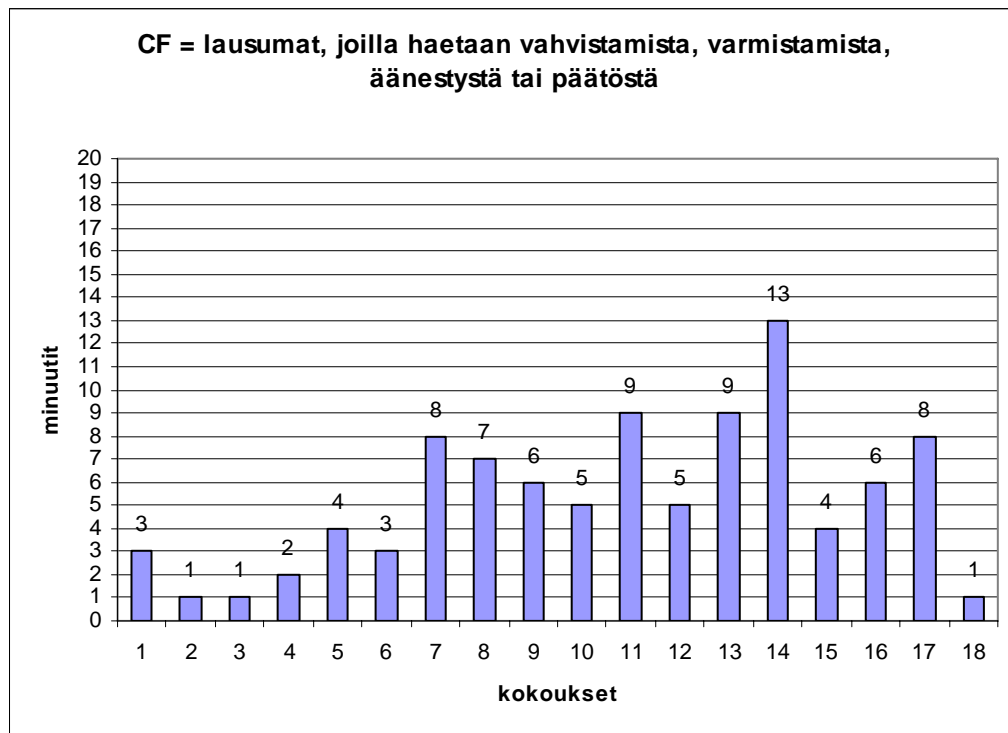

KUVIO 7 Muutosten hakeminen ratkaisuihin

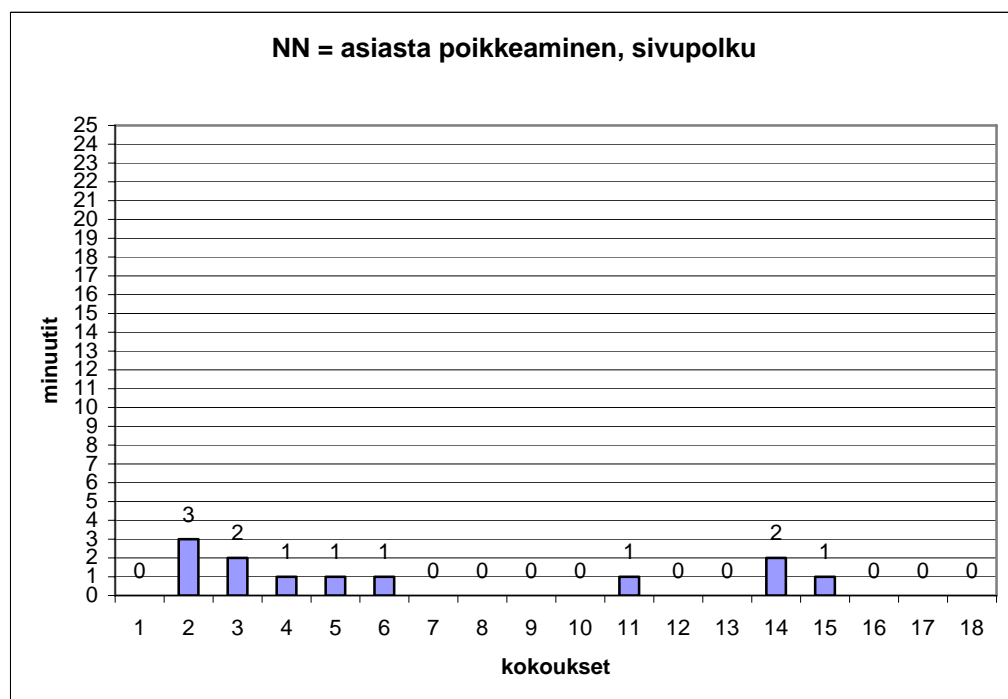
Muutosten vaatimus, kritiikki tai ratkaisua tukevat lausumat jäivät näissä yhteisökokouksissa melko vähäisiksi. Kuten kuviosta 7 on havaittavissa, niitä esiintyy enimmäkseen viidessä ensimmäisessä kokouksessa, sekä kokouksessa numero 13, joka on ensimmäinen keväällä 2003 nauhoitettu yhteisökokous.

Lausumat, joilla haetaan vahvistamista, varmistamista, äänestystä tai päätöstä, nousevat sitä vastoin näkyväksi toiminnoksi. Ajallisesti niitä on toiseksi eniten, kun ratkaisun analysointia on eniten. Kuviosta 8 voidaan havaita myös, että tätä toimintaa esiintyy melko tasaisesti kaikissa kokouksissa. Vahvistamista ja varmistamista esiintyy ajallisesti eniten kokouksessa numero 14, jolloin päätettiin lupien anomisen käytäntöön liittyvistä asioista.

Melko paljon päätöksiä tehtiin myös kokouksissa numerot 7, 11, 13 ja 17. Kaikki nämä vahvistamista, varmistamista tai päätöksiä runsaasti sisältäneet kokoukset olivat maanantain ja keskiviikon kokouksia.

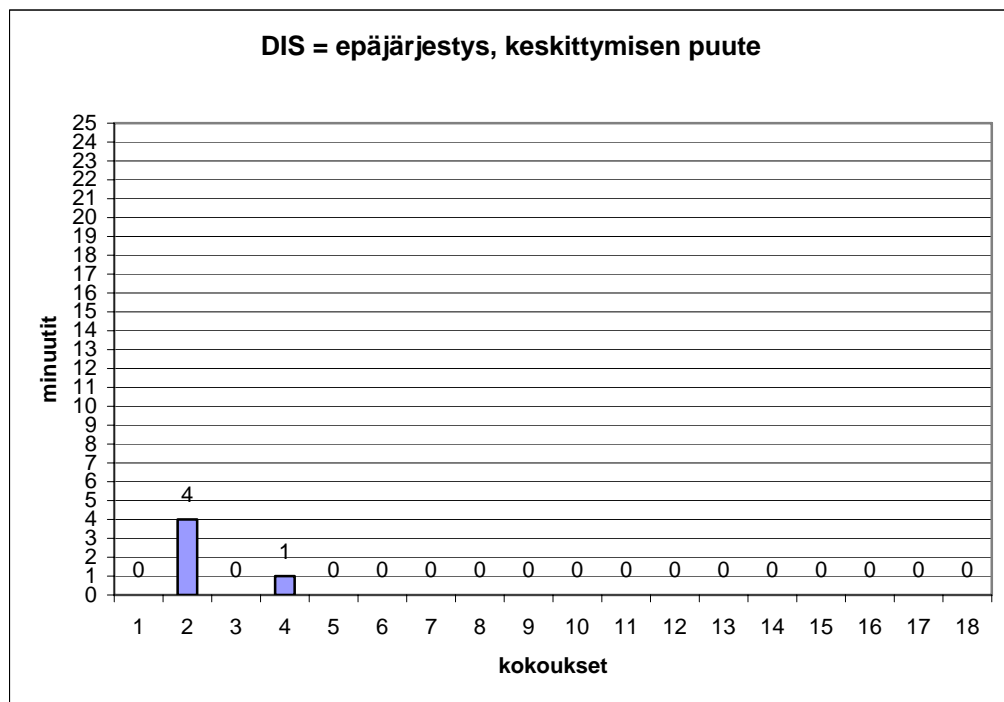
KUVIO 8 Vahvistaminen, varmistaminen ja päätökset

KUVIO 9 Asiasta poikkeamiset

Kuviosta 9 havaitaan, että näissä yhteisökokouksissa oli asiasta poikkeamia jonkin verran. Suurin osa sivupoluista ajoittuu nauhoitettujen kokousten alkupäähän. Eniten asiayhteydestä poikettiin kokouksessa numero 2, jossa oli myös eniten epäjärjestyksiä ja keskittymisen puutetta. Nämä näkyvät kuviossa 10. Sivupolkujen ja epäjärjestyksen kokonaismäärä, 7 minuuttia, on merkittävä juuri tässä kokouksessa.

KUVIO 10 Epäjärjestys ja keskittymisen puute

4.2.3 Suhdekeskeiset ilmiöt

Tässä luvussa tarkastellaan pelkästään suhdetason toimintoja ja niiden variaatioita yhteisökokousten aikana. Tarkastelun kohteena ovat keskittynyt työskentely, erimielisyyden osoitukset, vastarinta, mukautuminen ja avoin keskustelu sekä yhtenäisyyden osoitukset ja asioiden siirtäminen. Jokainen suhdetason toiminto on tässäkin erikseen kuvattu kuvioon, jossa näin saadaan parhaiten kokonaiskuvaa jokaisesta suhdetason toiminnosta erikseen kokousten aikana.

Suhdetasolla tarkastellaan ryhmän toimintaa ryhmätavoitteiden saavuttamiseksi. Tässä tarkastellaan siis ryhmän sosiaalisia suhteita, miten esimerkiksi pyritään laukaisemaan jännitystä, miten ratkaistaan konflikteja tai mihin toiminta kohdennuu. Ensimmäisenä tarkastellaan keskittyneen työskentelyn määrää kuviossa 11.

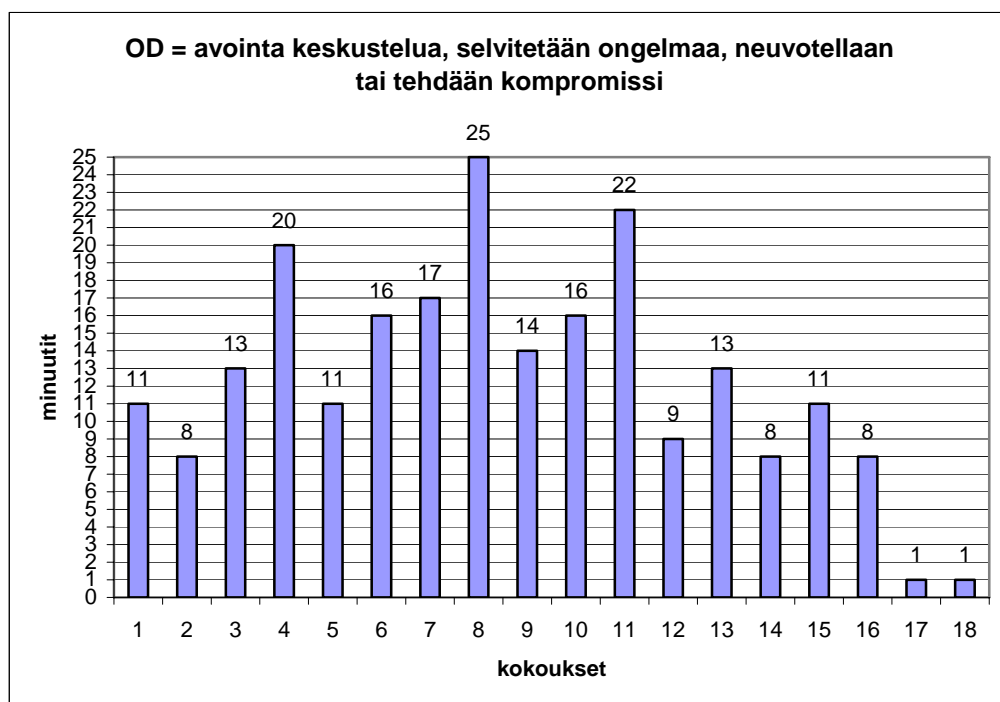

KUVIO 11 Työskentelyyn keskittyminen

Keskittynyttä työskentelyä esiintyy jokaisessa nauhoitetussa yhteisökokouksessa, ajallisesti eniten kokouksissa numerot 5, 11, 16 ja 17. Näissä kokouksissa keskitytään hyvin aina kuuntelemaan tiedonantoja ja viikko-ohjelmaa, mutta myös kes-

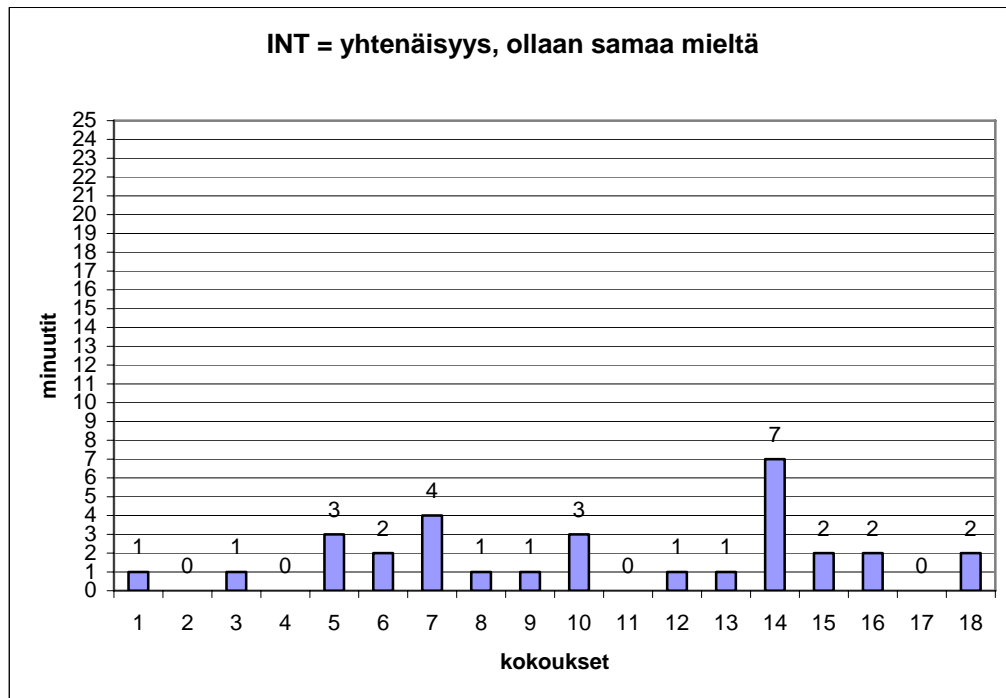
kustelu sujuu ajoittain keskittyneesti. Tätä puoltaa myös se seikka, että eniten keskittymistä on keskiviikkojen kokouksissa, joissa on aina erikseen nimetyt keskustelunaiheet ja vähemmän tiedottamista.

Avointa keskustelua, neuvottelua ja ongelmien selvittelyä esiintyy suhdetason toiminnoista kaikkein eniten, kuten kuviosta 12 voidaan todeta. Tässä toiminnossa saavutetaan myös ajalliset huippulukemat, esimerkiksi kokouksessa numero 8 on peräti 25 minuuttia avointa keskustelua.

KUVIO 12 Avointa keskustelua

Avoimen keskustelun määrä noudattelee kaikkein selkeimmin yhteisökokousten kokonaiskestojen aikoja. Pitkissä 20-39 minuutin kokouksissa on eniten avointa keskustelua. Poikkeuksena tästä on kokous numero 14, jonka kokonaiskesto on 25 minuuttia, mutta avointa keskustelua vain 8 minuuttia. Toisaalta, tässä yhteisökokouksessa on kaikkein eniten yhtenäisyyden ja samanmielisyyden osoituksia, kuten taulukosta 13 voidaan nähdä. Tehtävatasolla tämä näkyy runsaina päätöksinä, tässä kokouksessa päätettiin lupien anomisen käytäntöön liittyvistä asioista.

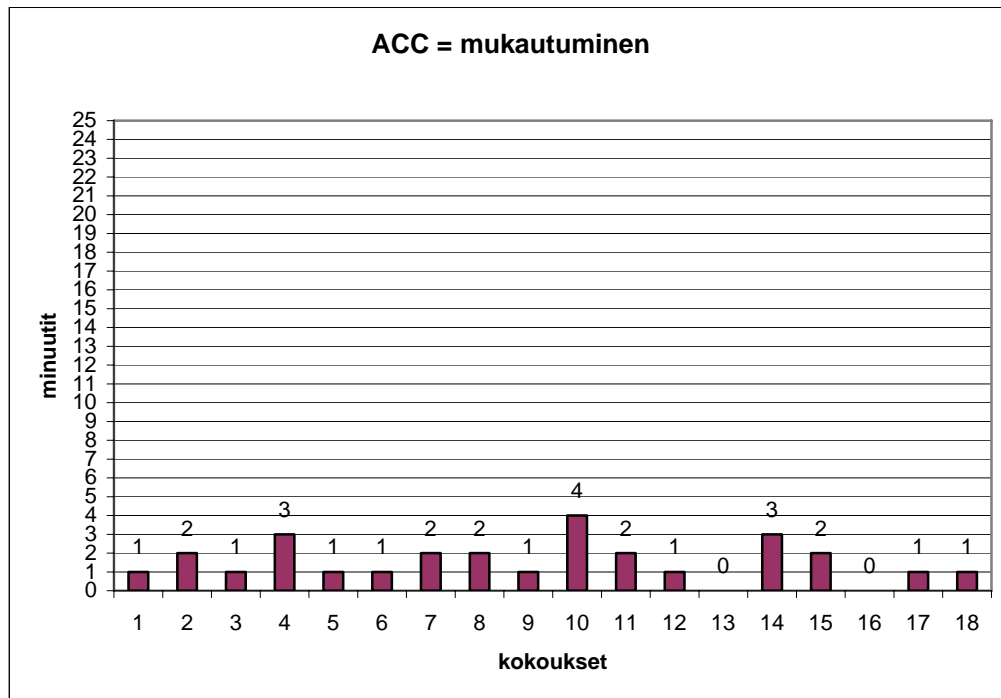

KUVIO 13 Yhtenäisyyden osoitus

Kokouksissa 5, 7, 10 ja 14 esiintyi paljon samanmielisyyttä. Päätösten aiheina näissä kokouksissa olivat kokouskäytännöt, erilaisten anomusten puoltaminen ja ruokailukäytännöt. Kaikki aiheet koskettavat koko yhteisöä ja sen sujuvaa toimintaa.

Mielenkiintoista on havaita myös, että joukossa on yhteisökokouksia, joissa yhtenäisyyttä ei osoitettu lainkaan. Tällaisia ovat kokoukset numerot 2, 4, 11 ja 17. Tässä yhteydessä samanmielisyyden osoitukset eivät ole suoraan verrannollisia tehtävätason päätöksenteon tai varmistamisen kanssa, koska kokouksissa 11 ja 17 tehtiin kuitenkin päätöksiä melko paljon, kuten kuviossa 8 aiemmin esitettiin.

Kuviossa 14 näkyy mukautumisen määrä yhteisökokouksissa. Näitä mukautumisia on yleensä aina kokousten alussa. Poikkeuksena kuitenkin kokoukset 5, 13, 16, 17 ja 18, joissa päästään työskentelemään nopeasti heti kokouksen avaamisen jälkeen. Mukautumista voi esiintyä kokouksen aikana muulloinkin, kuten juuri kokouksissa 5, 17 ja 18.

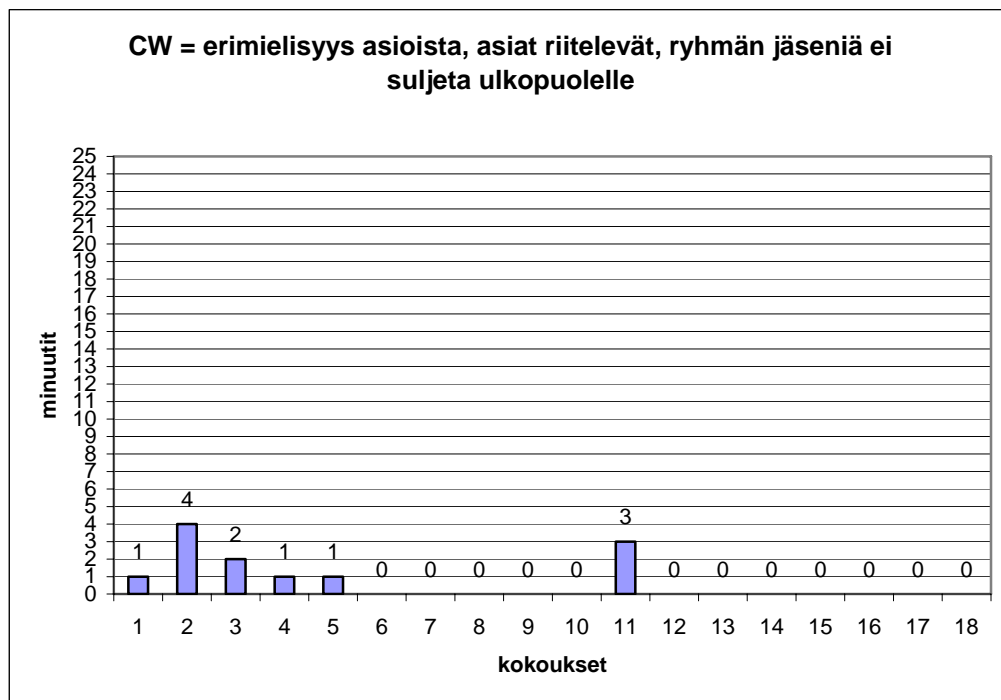

KUVIO 14 Mukautuminen

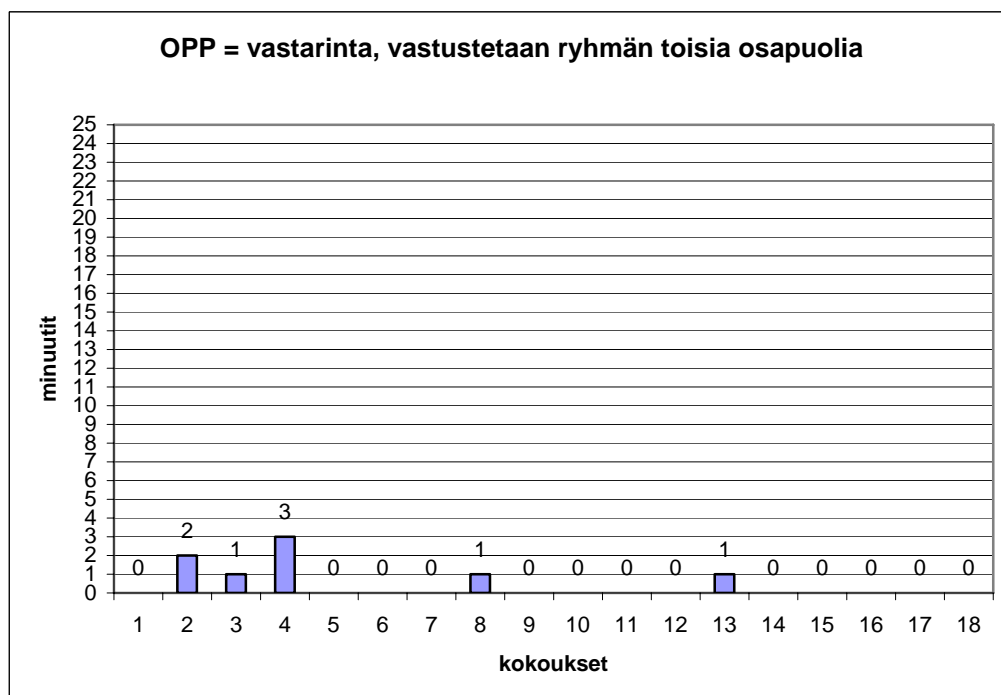
Kriittisen työskentelyn määrää voidaan tarkastella kuviossa 15. Näitä erimielisyyden osoituksia esiintyy ensimmäisessä viidessä yhteisökokouksessa sekä kokouksessa numero 11, muissa ei lainkaan. Näitä erimielisyyksiä esiintyi lupanomusten yhteydessä sekä keskusteltaessa osaston ilmapiiristä ja ristiriitatilanteista. Näissä yhteyksissä vain asiat riitelivät, ryhmän jäseniä ei suljettu ulkopuolelle, toisin kuin vastarinnassa.

Vastarinnassa vastustetaan ryhmän toisia osapuolia ja sen esiintymistä voidaan tarkastella kuviossa 16. Näitä opposition ilmauksia on eniten myös ensimmäisissä nauhoitetuissa kokouksissa maaliskuussa 2002, sekä kokouksissa numerot 8 ja 13.

Vastarintaa osoitetaan useimmin silloin, kun tehtyihin lupa-anomus päätöksiin ei olla tyytyväisiä, kun halutaan erityisoikeuksia tai vastustetaan henkilövalintoja. Kokouksessa numero 8 syytetään valehtelusta ja kokouksessa numero 13 yksi potilas poistuu paikalta vihoissaan.

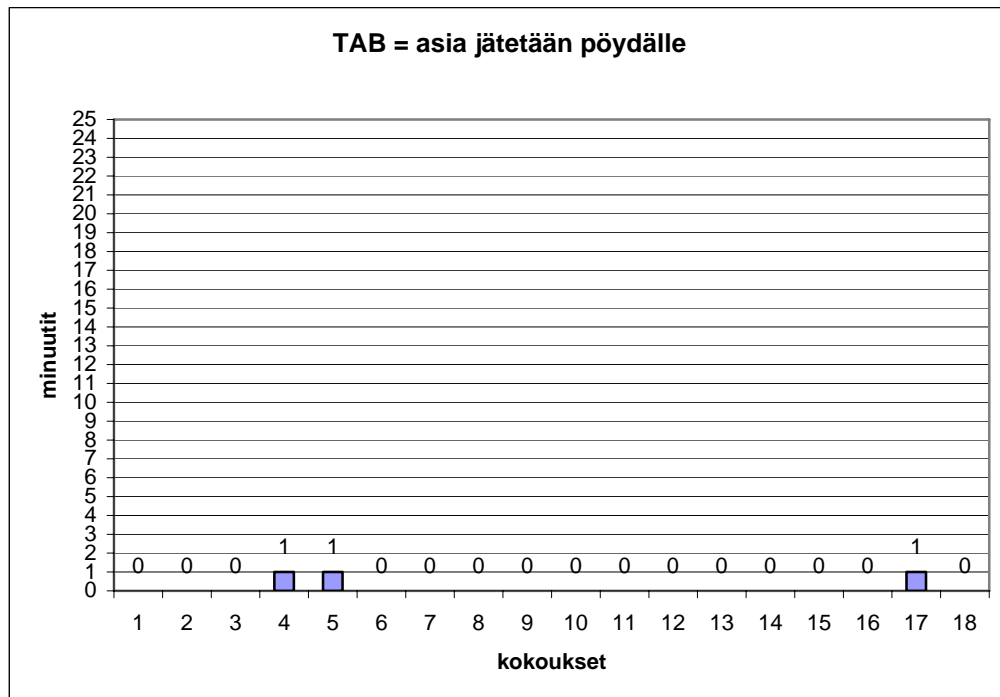

KUVIO 15 Kriittinen työskentely

KUVIO 16 Vastarinta

Viimeisenä suhdetason toimintona tarkastellaan pöydälle jättöjen määrää kuviossa 17. Asia siirretään vain kolmessa yhteisökokouksessa. Yhden kerran kyseessä on lupa-anomuksen siirtäminen, kahdessa tapauksessa aihe eli topiikki siirretään seuraaviin kokouksiin.

KUVIO 17 Asioiden siirtäminen

Suhdetason toimintojen määrät tai esiintymistiheydet eivät noudattele samanlaista säännönmukaisuutta viikonpäivien suhteen, kuin tehtävätasolla on havaittavissa. Kaikenlaisia tunnelmia on kaikkina päivinä, ja ryhmä kykenee useimmiten jatkaamaan työskentelyään myös kritiikin tai sivupolkujen jälkeen.

5 TULOSTEN TARKASTELUA

Tämän tutkielman tavoitteena on löytää vastauksia kysymyksiin; Millaisten vaiheiden kautta ryhmän työskentely kulkee yhteisökokouksissa? Miten vuorovaikutus muuttuu seurantajakson aikana? Sekä miten vuorovaikutus muuttuu tehtävätasolla ja suhdetasolla?

Useimmissa yhteisökokouksissa ryhmän työskentely kulkee siten, että ensin mukaudutaan ja orientoidutaan aloittamaan kokous. Seuraavaksi valitaan varapuheenjohtaja, joka lukee edellisen viikon pöytäkirjan. Tämän toiminnon aikana ryhmä on poikkeuksetta keskittynyt kuuntelemaan pöytäkirjan sisältöä. Sen jälkeen siirrytään varsinaiseen asialistaan ja aiheita on 1-8 riippuen kokouksesta. Näiden varsinaisten aiheiden aikana ryhmän työskentely elää sekä tehtävä- että suhdetasolla hyvin eritavalla eri kokouksissa.

Keytonin (1999, 21-22) näkemys siitä, että ryhmä suorittaa aina jotain tehtävää ja ryhmässä vaikuttavat sosiaaliset suhteet, toteutuu tässä tutkielmassa kiistatta. Tehtävätason toiminnoissa ratkaisun analysointi ja kehittäminen nousevat näkyvästi esille samoin kuin vahvistaminen ja päätökset. Suhdetasolla vastaavasti keskittynyt työskentely ja avoin keskustelu pitävät yllä sosiaalisia suhteita.

Kokouksessa numero 11 havaitaan tunnetasolla aivan uudenlainen ulottuvuus. Yksi potilaista tuo esiin oman elämänsä kipukohtia ja uskaltaa ilmaista sen ryhmässä. Tämä uskallus tuoda esiin omia tunteitaan, osoittaa että luottamus ryhmässä on hyvä ja tuen hakeminen luontevaa. Lisäksi kaikki halukkaat tulevat kuulluksi ja oikeuksia perustellaan. Kokouksessa säilyy tietty intensiteetti, eikä ote herpaannu, vaikka kokous on aika pitkä.

Takala (1995) toteaa, että ryhmätilanteet saattavat herättää voimakkaita tunteita, ryhmässä pitää sietää muita ihmisiä ja erilaisia mielipiteitä. Toiset ihmiset ja toisten tapa esittää asioita saattavat herättää ärtymystä, joka tulisi kuitenkin pystyä hillitsemään. (Takala 1995, 97-98.) Voimakkaat tunteet, vastarinta ja ärtymys

näkyvät näissäkin kokouksissa. Kuten tutkimustuloksissa aiemmin jo todettiin, kokousten 2 ja 4 kritiikki ja opposition ilmaukset näkyvät selvästi suhdetasolla. Nämä heijastuvat myös tehtävätasolle siten, että yhteisökokousten epäjärjestyksestä ilmenee juuri mainituissa kokouksissa. Lisäksi voidaan todeta, että kokouksen 4 epäjärjestys syntyy vasta kokouksen virallisen päätöksen jälkeen, eikä sen aikana, kuten kokouksessa numero 2.

Kritiikkiä ja vastarintaa esiintyy myös kokouksissa 1, 3, 5, 8, 11 ja 13, mutta näissä yhteisökokouksissa ei ole lainkaan epäjärjestyksestä. Eli asioista voidaan riidellä ja ryhmän muita jäseniä voidaan vastustaa, mutta ryhmän työskentely ei tästä häiriinny. Osan tästä epäjärjestyksestä voidaan olettaa aiheutuvan siitä, että kokouksikäytännöt eivät vielä ole hallinnassa. Eikä ryhmä ehkä ole sisäistänyt kokousten tehtävää ja tarkoitusta. Näin ainakin alkupuolen kokouksissa maaliskuulla 2002. Nämä piirteet ovat tyypillisiä myös Tuckmanin (1965, 386) kehitysvaihemallissa ryhmän muotoutumisessa ja kuohuntavaiheessa.

Mutta myös puheenjohtajan rooli on tärkeä. Puheenjohtajan tehtävä on huolehtia, että puheenvuoroja jaetaan tasapuolisesti ja että kokouksessa säilyy työjärjestys. Kokouksessa numero 2 puheenjohtaja ei kykene pitämään lankoja käsissään, puheenvuoroja ei jaeta ja tilanne ajautuu kaaokseen. Kokouksessa numero 4, jossa myös on paljon kritiikkiä ja vastarintaa sen sijaan säilyy työjärjestys. Puheenjohtaja jakaa puheenvuoroja ja kuuntelee kaikkia ryhmän jäseniä, mutta hänen roolinsa ei ole kuitenkaan liian hallitseva.

Puheenjohtajan rooli nousee merkittävään asemaan myös kokouksessa numero 17. Kokousta leimaa tietty kiireen tuntu, puheenjohtaja 'puskee eteenpäin' muistion turvin. Tämä yhteisökokous onkin lähes pelkästään sääntöjen lukemista, kuten aiemmin on jo todettu. Tilaa ja mahdollisuutta keskustelulle ei anneta. Mutta sen vuoksi ei myöskään nousta oppositioon, eikä kritiikkiä ilmaista.

Toisenlaisiakin esimerkkejä voi poimia puheenjohtajan roolista. Esimerkiksi kokouksessa numero 3 puheenjohtajalla on rauhallinen tapa työskennellä, hän jakaa

puheenvuoroja ja huomioi kaikkia ryhmässä. Kokouksessa esiintyvistä kritiikistä ja vastarinnasta huolimatta työrauha säilyy. Kokouksessa numero 14 puheenjohtaja pitää myös hyvin kokouksen kasassa ja pitää huolen että kaikki halukkaat saavat ilmaista mielipiteensä. Tässä kokouksessa hänen tehtävänä on myös pitää kiinni sovitusta aikarajoituksesta.

Tehtävätasolla mielenkiintoinen ilmiö on tiettyjen toimintojen esiintyminen vahvasti tiettyinä viikonpäivinä. Sekä ratkaisujen että ongelmien käsittely painottuu vahvasti keskivikkojen kokouksiin. Ilmiötä selittänee se, että tälle viikonpäivälle oli aina erikseen mietitty tietty koko yhteisöä koskettava keskustelunaihe. Ryhmälle annettiin tilaisuus keskittyä vain näihin aiheisiin, lupa-anomuksia ei ollut, ne käsiteltiin maanantaisin. Perjantaisin oli yleensä pääroolissa palaute kuluneelta viikolta, tämä aihe nostatti harvoin ongelmien käsittelyä.

Lisäksi on havaittavissa jonkinlaista kehityskaarta koko seurantajakson aikana. Nauhoitukset aloitettiin maaliskuun 4. päivä 2002 ja viimeinen nauhoitettu kokous pidettiin maaliskuun 21. päivä vuonna 2003. Eli seurantajakso on yli vuoden mittainen. Täytyy kuitenkin muistaa, että kokoukset nauhoitettiin kahden viikon jaksossa kolmena eri ajankohtana, joten seuranta ei ole yhtenäinen jatkumo. Mutta yhteisökokouksia pidettiin osastolla koko tämän vuoden ajan, myös silloin kun nauhoituksia ei ole tehty. Toisin sanoen, yhteisö on ylläpitänyt kokouskäytäntöä koko tämän reilun vuoden ajan.

Ryhmä oppi selvästi kokouskäytäntöjä tämän seurantajakson aikana. Alkupään kokouksissa puheenjohtaja ja muukin henkilökunta joutui useasti muistuttamaan potilaita siitä, että puheenvuoroa pitää pyytää sen saadakseen. Marraskuulla 2002 ja maaliskuulla 2003 pidetyissä kokouksissa puheenvuoroja pyydetään jo melko rutinoituneesti, siitä ei enää tarvitse huomautella.

Asiasta poikkeamisia ja sivupolkuja esiintyi tehtävätasolla eniten kevään 2003 kokouksissa. Osan tästä voi tulkita johtuva myös siitä, että kokouskäytännöt eivät olleet vielä hyvin hallinnassa. Osa sivupoluista on potilaiden sairaudesta johtuvaa.

Hajanaisen tai psykoottisen potilaan realiteettitaju saattaa hämärtyä siten, että ajatuskulku irtoaa loogisesta yhteydestään (Achté et al. 1982, 284). Tämä tutkielma on osoittanut, että ryhmä, jossa on myös psykoottisia potilaita voi käsitellä ongelmia ja ratkaisuja sekä kehittää omia vuorovaikutustaitojaan yhteisökokouksissaan.

Mitään selkeää, niin sanottua tyypillistä työskentelytapaa ei näissä kokouksissa pääse muotoutumaan. Ellei sellaiseksi lasketa eri viikonpäiville tyypillisiä aihe-
jauksia, joista on kerrottu kappaleessa topiikkien vaihtelu. Sekä tehtävä- että suhdetasolla toiminnot seuraavat toisiaan välillä hyvinkin epäloogisesti; Ratkaisun käsittelyä ei seuraa välitön päätöksenteko, väliin saattaa tulla toinen aihe tai ryhmässä esitetään vastakkaisia mielipiteitä.

Poolen ja Rothin (1989a) näkemys siitä, että ryhmien työskentely ei kulje tiettyjen vaiheiden kautta aina samassa järjestyksessä, voidaan siis toteen näyttää tässä tutkielmassa. Samoin voidaan havaita, että ryhmä reagoi eri tavalla keskeytyksiin ja ratkaisujen löytäminen tapahtuu eri tavalla. Toisinaan keskeytyksiä seuraa epäjärjestys ja vastarinta, näin kävi ensimmäisissä nauhoitetuissa kokouksissa. Myöhemmin ryhmä pystyi jatkamaan työskentelyään melko sujuvasti keskeytyksistä huolimatta.

Ryhmän kehitys kokonaisuutenaan noudattelee hyvin pitkälle Tuckmanin kehitysvaihemallia. Ensimmäisissä kuudessa yhteisökokouksessa ryhmä hakee muotoaan ja etsii yhteisiä sääntöjä. Kuohuntavaihe on myös selvästi nähtävissä, kokouksissa esitetään eriäviä mielipiteitä, syntyy konflikteja ja vastarintaa. Marraskuulla 2002 nauhoitetuissa kokouksissa on havaittavissa, että ryhmälle on muodostunut yhteisiä normeja ja yhteistyö on lisääntynyt. Viimeisissä kuudessa yhteisökokouksissa voidaan erottaa Tuckmanin tehtävän suorittamisvaiheen piirteitä.

Perustellusti voisi myös todeta, että yhteisökokouksissa näkyy selvästi Poolen ja Rothin monivaihemallin piirteitä. Vuorovaikutus muuttuu seurantajakson aikana jokaisessa yksittäisessä kokouksessa melko paljon, eikä se noudata mitään tiettyä

selkeää kaavaa. Ryhmä pystyy harvoin toimimaan suoraviivaisesti ja vain käsiteltävän aiheen ympärillä. Ryhmän vuorovaikutus polveilee monien erilaisten vaiheiden kautta, ennekuin ryhmä kykenee tekemään yhteisiä päätöksiä.

Ryhmän vuorovaikutustilanteissa on myös aina sekä tehtävä- että suhdetason ilmiöitä, vaikka ryhmä olisi perustettu suorittamaan selkeästi jotain tehtävää. Tehtävä- ja suhdetason toiminnot kulkevat rinnakkain, mutta myös eriaikaisesti. Ryhmän sosiaalisissa suhteissa saattaa olla suuriakin variaatioita, mutta silti ryhmä pystyy käsittelemään tehtävätason aihetta samanaikaisesti. Ja lopulta yhteiset päätökset saavutetaan aina joltain kautta.

6 POHDINTA

Tämä tutkielma on tapaustutkimus, joka antaa tietoa ja tuloksia lähinnä tutkimuksen tilanteelle työyhteisölle. Tutkielma esittelee kyseisellä sairaalaosastolla pidettävien yhteisökokousten vuorovaikutusprosesseja. Tutkimustuloksia ei näin ollen voida yleistää koskevaksi kaikkien psykiatristen sairaalaosastojen kaikkia yhteisökokouksia. Mutta tuloksista on nähtävissä yleisiä suuntaviivoja siitä, millä tavalla ryhmän vuorovaikutus etenee tämän tyyppisissä yhteisökokouksissa.

Tutkimustulokset ovat yhden tutkijan näkemys yhteisökokousten kulusta ja ne ovat hänen tulkintansa tulosta. Tutkija on myös soveltanut MSA-menetelmää omaan käyttötarkoitukseensa sopivaan muotoon. Toisen tutkijan sovellus voisi antaa hieman toisenlaisia yksityiskohtia tuloksiin. Mutta tuloksista näkyvät päälinjaukset tuskin olisivat kovinkaan erilaisia. Ryhmän vuorovaikutuksen kehitysvaiheet olisivat nähtävissä suunnilleen samalla tavalla. Tulokset toki olisivat luotettavampia, mikäli useampi tutkija olisi ne käynyt läpi.

Tutkimustulosten luotettavuutta parantavat pitkä seurantajakso sekä aineiston tallentaminen sen omassa ympäristössä. Yhteisökokousten aikana osastolla ei ollut ulkopuolisia havainnoijia ja ryhmä sai työskennellä omalla totutulla tavallaan. Ryhmä kokoontui yhteisökokouksiinsa myös nauhoitusten väliajalla, joten muutoksia ryhmän vuorovaikutuksessa tapahtui koko vuoden kestävä seurantajakson aikana.

Vaikka puheenjohtajan tai kokouksiin osallistuvan osaston muun henkilökunnan roolia ei erikseen kovin aktiivisesti seurattu, voidaan kuitenkin todeta että heidän läsnäolonsa yhteisökokouksissa oli merkittävä. Varsinkin ryhmän muotoutumisessa ja kuohuntavaiheessa on kokousten puheenjohtaja se henkilö, josta ryhmä on riippuvainen ja jota vastustetaan. Muutamissa kokouksissa muu paikalla ollut henkilökunta tuki hyvin puheenjohtajan työskentelyä tai piti huolen siitä, että ryhmä pysyi koossa. Seurantajakson loppuvaiheessa heidän tämänkaltaisen avun tarve selvästi väheni, kun ryhmä muotoutui ja löysi omat norminsa.

Puheenjohtajan taito kuunnella ryhmän jäseniä ja jakaa puheenvuoroja tasapuolisesti on kuitenkin yksi tärkeä ominaisuus, että tämänkaltaiset yhteisökokoukset sujuvat joustavasti ja työskentelyssä päästään etenemään. Vuorovaikutustaidot ovat keskeisellä sijalla muutenkin psykiatrisessa hoitotyössä, koska tätä työtä tehdään oma persoona työväliseenä. Omien vuorovaikutustaitojensa kehittämistä kannattaa ylläpitää kaiken aikaa, se luo hyvän pohjan omaan työskentelyyn ja koko työyhteisön viestintätilanteisiin.

Tutkimuksen kohteena oleva ryhmä koostui yhden sairaalaosaston henkilökunnasta ja potilaista. Potilaiden psyykinen sairaus aiheutti toisinaan sen, että kokouksissa ei kyetty pysymään käsiteltävässä aiheessa ja sivupolkuja esiintyi. Arvailujen varaan jää, miten paljon ylimääräisiä sivupolkuja nämä psyykkiset oireet aiheuttivat. Mutta kokonaisuutena on todettava, että kokouksiin osallistuneet potilaat kykenivät toimimaan ryhmässä melko hyvin. Tämä voidaan todeta suoraan tutkimustuloksista, ryhmän kehitysvaiheet kulkivat samoja polkuja kuin muissakin ryhmissä yleisesti.

Ryhmän kokoonpano oli erityinen myös siitä syystä, että ryhmään ja yhteisökokouksiin osallistuneet jäsenet muodostavat myös työyhteisön. Tähän yhteisöön kuuluu koko osastolla työskentelevä henkilökunta ja kaikki osaston potilaat. Yhteisökokouksiin osallistuva ryhmä oli aina osa tätä yhteisöä. Ryhmään osallistuminen ei ollut pakollista, mutta toivottavaa. Joten ryhmässä vallitsevat sosiaaliset suhteet olivat samalla osa koko yhteisön suhdeverkostoa, joka elää omaa elämäänsä kaiken aikaa yhteisökokousten ulkopuolella. Miten paljon tämä vaikutti tutkimustuloksiin, sitä voidaan vain arvailla. Täytyy kuitenkin muistaa, että ryhmä oli selkeästi oma erillinen ja sopimukseen perustuva tapahtuma yhteisössä ja ryhmän ajankohdan tiesivät kaikki yhteisön jäsenet.

Tässä tutkielmassa käytettiin kahta erilaista vuorovaikutuksen kehitysmallia, jotka soveltuivat näihin yhteisökokouksiin. Jatkossa samantyyppisissä tutkimuksissa voitaisiin selvittää myös muiden teorioiden soveltuvuutta, esimerkiksi ryhmään sosiaalistumista. Lisäksi psykiatrisissa sairaaloissa tehtäviin viestinnän alan tut-

kimuksiin voitaisiin yhdistää hoitotieteellistä tai psykologian alan tutkimusta. Näin tutkimusten tieteellinen validiteetti lisääntyisi ja saisi laajempaa huomiota tiedeyhteisöissä.

KIRJALLISUUS

Achté, K., Alanen, Y. O. & Tienari, P. 1982. Psykiatria 1. Juva: WSOY.

Ahlfors, L., Saarikoski, M. & Sova, I. 1992. Psykiatrinen auttamistyö. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Brilhart, J. K. & Galanes, G. J. 1995. Effective group discussion (8th ed.). Dubuque: Brown & Benchmark publishers.

Cragan, J. F. & Wright, D. W. 1990. Small group communication research of the 1980's: A synthesis and critique. *Communication Studies* 41, 212-236.

Frey, L. 1994. Introduction: The call of the field: studying communication in natural groups. Teoksessa L. Frey (toim.), *Group communication in context: studies of natural groups*. Hillsdale: Lawrence Erlbaum.

Harviainen, L., Marila, E., Mikkola L., Pörhölä, M., Valkonen, T., Valo, M. & Ylinen, A. 2002. Ryhmäviestinnän verkko-opetusmateriaali. Jyväskylän yliopisto. http://www.jyu.fi/viesti/verkkotuotanto/ryhmäviesti/prosessi_muotoutuminen_kehitys.html (viitattu 25.05.2005)

Hirokawa, R.Y., Salazar, A.J., Erbert, L. & Ice, R.J. 1996. Small group communication. Teoksessa M.B. Selwen & D. N. Stacks (toim.), *An integrated approach to communication theory and research*, 359-381. Mahwah: Lawrence Erlbaum.

Hirsjärvi, S., Remes, P. Sajavaara P. 2003. Tutki ja kirjoita. Vantaa: Dark Oy.

Isohanni M. 1986. Työ- ja hoitoyhteisö. Juva: WSOY:n graafiset laitokset.

Jauhiainen, R. & Eskola, M. 1994. Ryhmäilmiö. Juva: WSOY.

Keyton, J. 1999. Group communication. Process and analysis. Mountain View: Mayfield Publishing Company.

Lehtonen, H. 1990. Yhteisö. Jyväskylä: Gummerus.

Littlejohn, S.W. 2002. Theories of human communication. Seventh edition. Belmont: Wadsworth Publishing Company.

Poole, M. S. 1981. Decision development in small groups I: A comparison of two models. *Communication Monographs* 48, 1-24.

Poole, M. S. 1983. Decision development in small groups III: A multiple sequence model of group decision development. *Communication Monographs* 50, 321-341.

Poole, M. S. 1998. The small group should be the fundamental unit of communication research. Teoksessa J. Trent (toim.), *Communication: views from the helm for the 21st century*, 94-97. Needham Heights: Allyn and Bacon.

Poole, M. S. & Doelger, J. A. 1986. Developmental processes in group decision-making. Teoksessa R. Y. Hirokawa & M. S. Poole (toim.), *Communication and group decision making*, 35-61. Beverly Hills: Sage.

Poole, M.S. & Roth, J. 1989a. Decision development in small groups IV: A typology of group decision paths. *Human Communication Research* 15, 323-356.

Poole, M.S. & Roth, J. 1989b. Decision development in small groups V: Test of a contingency model. *Human Communication Research* 15, 549-589.

Projektisuunnitelma. 27.06.2001. Konfliktitilanteiden hallinta psykiatrisessa osastohoidossa. Terapeuttisen yhteisön vaikutusmahdollisuuksien kokeilu. Juurikkaniemen sairaala osasto 5. Liite 1.

Schultz, B. 1996. *Communicating in the small group: theory and practice* (2th ed.). New York: Harpercollins College Publishers.

Takala, E. 1995. Viestitään ryhmässä: Tyhmää, tylsää ja turhaa vai taitavaa, tuloksellista ja tyydyttävää? Teoksessa E. Takala & M. Gerlander (toim.), *Polkuja puheviestintään*. Avoimen yliopiston julkaisusarja, oppimateriaaleja 3. Jyväskylä: Yliopistopaino.

Tuckman, B. W. 1965. Developmental sequence in small groups. *Psychological Bulletin* 63, 384-399.

Valkonen, T. & Mikkola, L. 2000. Miten analysoida tehtäväkeskeisen ryhmän vuorovaikutusta? Teoksessa M. Valo (toim.), *Nykytietoa puheviestinnän opetuksesta*, 86-108. Jyväskylän yliopiston viestintätieteiden laitoksen julkaisuja. Jyväskylä: Kopijyvä Oy.

Liite 1: Projektisuunnitelma

Juurikkaniemen sairaala
Osasto 5

Projektisuunnitelma
27.6.2001

Konfliktitilanteiden hallinta psykiatrisessa osastohoidossa
Terapeuttisen yhteisön vaikutusmahdollisuuksien kokeilu**1. Hankkeen tausta ja yleiset tavoitteet**

Tutkimus- ja kehittämistyöhankkeen tavoitteena on kehittää nykyisen yhteisökokouksen pohjalta keinoja koko osastoyhteisöä koskevien konfliktitilanteiden käsittelyyn. Hanke on kummunnut aikaisemmasta eristämistä koskevasta tutkimuksesta. Hanke lähtee sekä hallinnon että osaston toiveista kehittää ja hyödyntää yhteisön keinoja terapeuttisesti vaikuttavampaan suuntaan.

Juurikkaniemen sairaalassa tehdyssä eristämisiä koskevassa selvityksessä todettiin, että eristämiset eivät synny tyhjästä, vaan ovat jostakin vuorovaikutustilanteesta syntyneitä ongelmia. Eräänä eristämisiä vähentävänä ja vuorovaikutusta parantavana ratkaisuna kokeiltiin alustavasti Norjassa kehitetty debriefing - menettelyä. Debriefing on yksilön ongelmia koskeva ja suhteellisen raskas menettely ja siitä olisi pyrittävä kehittämään vastaavanlainen yhteisöllinen menettely. Näiden kokemusten pohjalta lupaavalta ja tarpeelliselta näyttäisi jokin yhteisöllinen kriittisten vuorovaikutustilanteiden analysoinnin ja selvittämisen malli.

Potilaan vuorovaikutustilanteiden hallinta on keskeinen osa psykiatrisessa pitkäaikaissairaiden hoidossa. Ensiksikin, potilas lähetetään usein suljetulle osastolle juuri siksi, että vuorovaikutustilanteita ei ole pystytty hallitsemaan. Toiseksi, suljetun osaston odotetaan omaavan taitoja ja valmiuksia ratkaista tällaisia tilanteita. Kolmanneksi, vuorovaikutustaitojen kehittäminen on keskeinen tavoite psykoottisten potilaiden hoidossa yleensäkin ja näin tulokset ovat tärkeitä potilaan jatkohoitoa ajatellen. Kokeilun ensisijaisena tavoitteena on parantaa potilaiden oman elämän hallinnan valmiuksia. Lähtökohtana siis ei ole osaston sisäisen järjestyksen ylläpito, muutoin kuin potilaiden oman hallinnan parantumisen seurauksena.

Hankkeen toisena lähtökohtana on ollut terapeuttisen yhteisöllisyyden jäsentämisen tarve yleensä psykiatrisessa hoidossa. Tarve on todettu eri sairaaloiden toimintasuunnitelmissa, mutta vuorovaikutuksen syvyys jää usein käytännössä tavoittamatta, jotta toiminta olisi luonteeltaan terapeuttista. Juurikkaniemen sairaalan osasto 5:llä on toteutettu yhteisökokouskäytäntöä jo seitsemän vuoden ajalla. Kokouksia pidetään kahdesti viikossa ja niihin osallistuvat osaston potilaat ja työvuorossa oleva osaston henkilökunta. Potilaiden osallistumisaktiivisuus on saatu huomattavan hyväksi ja kokouksiin osallistuu yleensä 75 - 100 prosenttia potilaista, mitä potilaiden taustat huomioon ottaen on pidettävä huomattavan korkeana. Koska kokous tavoittaa käytännöllisesti katsoen koko osastoyhteisön, yhteisökokous on merkittävin yksittäinen toimi, jolla vaikutetaan koko osaston vuorovaikutuksen ilmapiiriin.

Yhteisen toimivan keskustelufoorumien kehittäminen psykoottisesti oireilevien potilaiden kanssa vie osastolla syntyneiden kokemusten mukaan useita vuosia. Tällaista perusrakenteiltaan toimivaa toimintatapaa kannattaa hyödyntää entistä määrätietoisemmin vuorovaikutuksellisia ongelmia ratkomaan.

Hankkeen tavoitteena on kokeilla ja arvioida yhden vuoden ajan yhteisökokouksen hyödyntämistä vuorovaikutuksen kehittämisessä. Tarkoituksena on luoda vuorovaikutustilanteiden käsittelyä tukeva yhteisökokouksen malli. Vähintään yhtä tärkeänä pidetään kuvausta, millaisten vaiheiden kautta osastoyhteisö kehittyy kokouskäytännöissä, millaiset seikat katalysoivat tätä kehitystä ja millaiset heikentävät sitä. Mielenkiinnon kohteena on potilaiden vuorovaikutuksen kehittyminen, mutta samalla kokeilu kohdistuu myös henkilökunnan vuorovaikutuksen kehittymiseen. Hankkeen toteutuksessa yhdistetään lääketieteellistä, psykologista ja hoitotyön näkökulmaa.

2. Kokeilun toteutus

2.1. Kokeilun kohderyhmä

Kokeilu toteutetaan Juurikkaniemen sairaalan osasto 5:llä. Osastolla on 18 sairaansijaa, joten vuoden aikana kokeiluun osallistuu noin 30 potilasta. Kokeilussa ovat mukana kaikki potilaat. Hoitohenkilökunnasta kokeiluun osallistuvat osastonlääkäri, kaikki 16 hoitajaa sekä erityistyöntekijät ja sairaala-apulaiset.

Vaikka kokeilu toteutetaan vain yhdellä osastolla, osasto ei poikkea siinä määrin muiden psykiatristen sairaaloiden suljetuista osastoista, etteikö sen tuloksia voitaisi yleistää niihin. Lisäksi kehitettäviä menettelytapoja voidaan soveltaa muillakin osastoilla ja todennäköisesti jopa paljon helpommin kuin tällaisella suljetulla osastolla.

2.2 Yhteisökokoukset

Aiheet

Kokousten aiheet nousevat osittain viikon tapahtumista, mutta aiheita valitaan tietoisesti niin, että niiden avulla voidaan tuoda keskusteluun vuorovaikutuksen ongelmia.

Esimerkkejä:

- kaikki eristämistilanteet käsitellään yhteisökokouksissa
- muut merkittävät ristiriitatilanteet
- osastolla sovellettavat säännöt ja rajoitukset
- käytännön asiat, joita käsiteltäessä pyritään myös ottamaan esille asiaan liittyviä periaatteellisiakin kysymyksiä
- valittuja vuorovaikutukseen liittyviä teemoja.

Kokousten valmistelu

- Kokouksen aiheen tai aiheet valitsee ja käsittelytavan valmistelee vuorossa oleva henkilökunta kokouksessaan.
- Kokouksen valmistelussa pohditaan, millaisia vuorovaikutukseen liittyviä asioita aiheen yhteydessä oletetaan tulevan esille ja miten ne saadaan nousemaan esille ja viritetyksi keskustelua niistä.

Kokouksen purku

- Kokouksen valmisteluryhmä purkaa kokouksen annin.
- Kokouksen kokemukset kirjataan kokousmuistioksi.

2.3 Henkilökunnan koulutus

Kehitettävä menettely muotoillaan pääasiallisesti asiantuntija-avun ja koulutuksen avulla. Koulutusta annetaan kolmessa muodossa:

(1) Sisäinen koko osaston henkilökuntaa koskeva koulutus, jonka pääkohtina:

- Reflektiivinen työote
- Avoin dialogisuus

(2) Kuukausittainen koko osaston henkilökuntaa koskeva palaute ja arviointiseminaari edellä mainituista työskentelymenetelmistä.

(3) Henkilökunnan työnohjaus

Kokeilun aikana kaksi nimenomaan yhteisökokouksiin keskittyvää työnohjauksellista koulutuspäivää ulkopuoliselta asiantuntijalta.

3. Kokeilun tuloksellisuuden arviointi

Eräs kokeilun keskeinen ajatus on se, että kehitettävä yhteisökokous voi vaikuttaa koko hoitoyhteisöön, potilasiin ja hoitohenkilökuntaan. Tämä ei tarkoita ensisijaisesti sitä, että yhteisökokouksessa sekä potilaat ja hoitajat oppisivat kokouskäyttäytymistä tms. Ajatuksena on se, että yhteisökokouksissa (a) potilaat oppivat aikaisemmin jopa eristämisiin johtaneiden konfliktitilanteiden käsittelyä ja (b) hoitohenkilökunta pystyy samalla kehittämään ja harmonisoimaan osaston toimintamalleja. Näin myös kokeilun tuloksellisuuden arviointi kohdistuu sekä potilasiin että hoitohenkilökuntaan.

Kokeilusta hankitaan tietoja seuraavilla tavoilla:

- Potilaita ja hoitoa koskevat taustatiedot
- Psykkisen toimintakykyisyyden arviointi. DSM-IV:n sosiaalisen toimintakykyisyyden arviointi (SOFAS, Social and Occupational Functioning Assessment Scale). Arvioitsijana osastonlääkäri psykiatri Liisa Groth.
- Henkilökuntakysely ja -haastattelut. Toteuttajana psykologi Anneli Töysä.
- Potilaskyselyt ja -haastattelut. Arvioitsijana osastonlääkäri psykiatri Liisa Groth.
- Kokousten kulun kirjaaminen kokousmuistiossa
- Kokousten keskustelujen nauhoitus ja vuorovaikutuksen analysointi 4 kokouksesta kokeilun alussa, keskellä ja lopussa. Toteuttajina sairaanhoitajat Jukka Honka ja Ilkka Konttinen sekä professori Raimo Konttinen.

Seuranta-aineiston avulla selvitetään, missä määrin kokeilun tavoitteiden toteutumista seuraavasti:

Millä tavalla yhteisökokoukset toimivat?

- Yhteisökokouksiin osallistumisaktiivisuus: potilaat ja henkilökunta
- Kokousten kesto
- Puheenvuorojen käyttö kokouksissa
- Vuorovaikutukseen liittyvien asioiden käsittely kokouksissa (määrä, luonne jne.)

Missä määrin yhteisiä sopimuksia syntyy ja miten ne toteutuvat?

- Yhteisökokouksissa päätetyt sopimukset ja rajoitukset ja päätösten toteutuminen.

Missä määrin yhteisökokoukset edesauttavat potilaiden vuorovaikutustaitojen kehittymistä?

Missä määrin potilaiden oman toiminnan tarkkailu ja reflektointi kehittyvät?

- Yhteisökokousten keskustelujen analysointi.
- SOFAS.

- Eristysten määrä ja luonne

- Muut pakkotoimet (vapaaan liikkumisen rajoitukset, pakkolääkitys ym.)

Missä määrin potilaiden psyykkiset oireet vähenevät ja toimintakykyisyys paranee kokeilun aikana?

- SOFAS.

Kehittyvätkö osaston vuorovaikutustilanteita koskevat toimintamallit?

- Henkilökuntahaastattelu: hoitostrategia, terapeuttisten vuorovaikutustaitojen kehittyminen.

Miten osaston toimintamallit välittyvät potilaille?

- Potilashaastattelu: osaston ilmapiiri.

Miten potilaat kokivat yhteisökokoukset?

- Potilashaastattelu: näkemys kokeilun annista.

Miten hoitohenkilökunta koki yhteisökokoukset?

- Henkilökuntahaastattelu: näkemys kokeilun annista.

4. Aikataulu

Projekti kestää 2 vuotta ja sijoittuu ajalle 1.1.2001 - 31.12.2003. Projekti jakautuu kolmeen vaiheeseen:

- valmistelu 6 kk
- toteutus 12 kk
- purku ja raportointi 6 kk

5. Raportointi

Kokeilusta laaditaan raportti sairaanhoitopiirin julkaisusarjaan sekä vähintään yksi artikkeli alan suomalaiseen aikakauslehteen.

Liite 2 MSA-menetelmän analysointitaulukot

KOKOUS NUMERO 1

Tehtävätaso

OO CF CF OO SA PA PA SA SA SA SC PA OO SA SA CF

Suhdetaso

ACC FW FW OD OD OD OD OD OD OD CW OD OD OD OD INT

Topiikki

T1 T2 T2 T3 T3 T4 T4 T5 T5 T5 T6 T6 T7 T8 T8 T9

Aika

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

KOKOUS NUMERO 2

Tehtävätaso

OO CF SA SA NN SC NN PA PA PC DIS DIS NN PC DIS PA SA DIS

Suhdetaso

ACC FW ACC FW OD OD OPP OD OD CW OD OPP CW CW OD OD OD CW

Topiikki

T1 T2 T3 T3 T4 T5 T6 T5 T5 T7 T6 T7 T8 T9 T8 T8 T10 T8

Aika

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18

KOKOUS NUMERO 3

Tehtävätaso

OO PA NN SA OO PA SA SA SA SA SA SA SA NN PA SA SA PA CF

Suhdetaso

ACC OD CW OD OD OD OD FW OD OD OD OD OD OPP CW OD OD OD INT

Topiikki

T1 T2 T3 T4 T2 T2 T2 T2 T2 T2 T2 T2 T2 T5 T5 T2 T2 T2 T2

Aika

---

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

KOKOUS NUMERO 4

Tehtävätaso

OO CF CF PA PA PA OO SA SA SA SA SC SC SC PA PA

Suhdetaso

ACC FW FW OD OD OD ACC OD OD OD OD OD OPP OD CW OD

Topiikki

T1 T2 T2 T3 T3 T3 T1 T4 T4 T4 T4 T4 T4 T4 T4

Aika

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

KOKOUS NUMERO 4 jatkuu

Tehtävätaso

PA PA PA SA SD NN OO OO OO OO SA SC SA SA DIS

Suhdetaso

OD OD OD OD TAB OD ACC OD FW OD OD OPP OD OD OPP

Topiikki

T4 T4 T4 T4 T4 T5 T6 T6 T6 T6 T7 T7 T7 T8 T4

Aika

16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

KOKOUS NUMERO 5

Tehtävätaso

CF CF OO PA SC SA NN SA SA SA SA SC PA SC PA PA

Suhdetaso

FW FW ACC OD OD INT OD OD OD FW FW FW OD CW OD OD

Topiikki

T1 T1 T2 T2 T3 T3 T4 T3 T3 T3 T3 T3 T5 T6 T6 T6

Aika

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

KOKOUS NUMERO 5 jatkuu

Tehtävätaso

PC SA SA SA SA CF SD PA CF

Suhdetaso

OD FW FW FW OD INT OD TAB INT

Topiikki

T6 T6 T6 T7 T7 T7 T7 T8 T8

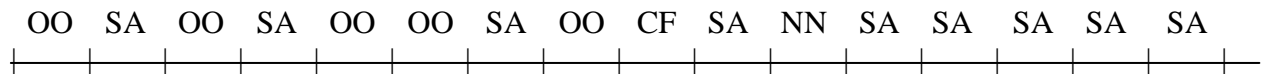
Aika

16 17 18 19 20 21 22 23 24 25

KOKOUS NUMERO 6

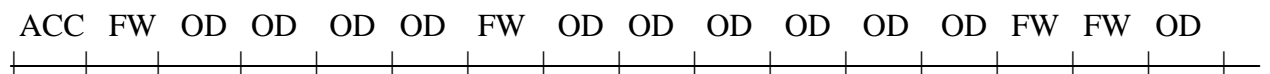
Tehtävätaso

OO SA OO SA OO OO SA OO CF SA NN SA SA SA SA SA

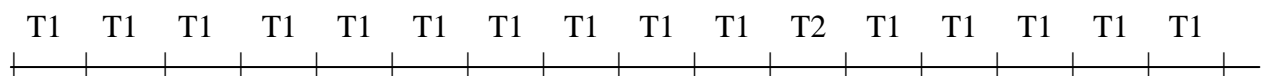
Suhdetaso

ACC FW OD OD OD OD FW OD OD OD OD OD OD FW FW OD

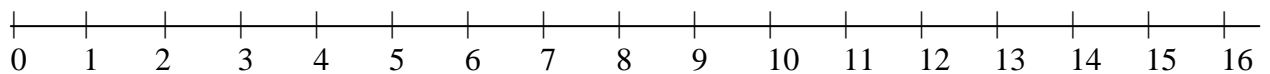
Topiikki

T1 T1 T1 T1 T1 T1 T1 T1 T1 T1 T2 T1 T1 T1 T1 T1

Aika

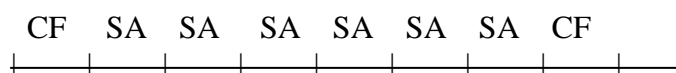
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

KOKOUS NUMERO 6 jatkuu

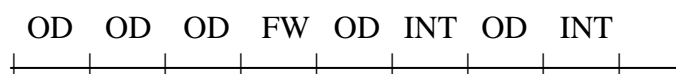
Tehtävätaso

CF SA SA SA SA SA SA CF

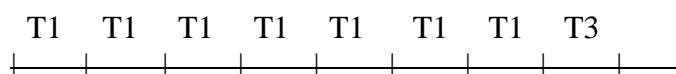
Suhdetaso

OD OD OD FW OD INT OD INT

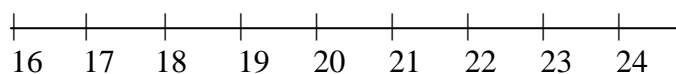
Topiikki

T1 T1 T1 T1 T1 T1 T1 T3

Aika

16 17 18 19 20 21 22 23 24

KOKOUS NUMERO 7

Tehtävätaso

OO CF CF CF SA OO CF SA SA SD OO OO SA SD SA SA

Suhdetaso

ACC FW FW FW FW OD OD OD OD OD FW FW OD OD OD OD

Topiikki

T1 T2 T2 T2 T3 T3 T4 T5 T5 T5 T6 T6 T6 T6 T7 T7

Aika

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

KOKOUS NUMERO 7 jatkuu

Tehtävätaso

CF SA SA CF SA SA SA SA SA CF SA CF SA

Suhdetaso

INT OD OD INT ACC OD OD OD OD INT OD INT OD

Topiikki

T7 T7 T7 T7 T8 T8 T8 T8 T8 T8 T9 T8 T8

Aika

16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29

KOKOUS NUMERO 8

Tehtävätaso

OO CF CF OO PA PA PC PA PA PA PC PA PA PA PA PA PA PA PA PA PA

Suhdetaso

ACC FW FW ACC OD OD OD OD OD OD OD OPP OD OD OD OD OD OD OD OD

Topiikki

T1 T2 T2 T3 T3 T3 T3 T3 T4 T4 T4 T4 T4 T4 T4 T4 T4 T4

Aika

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18

KOKOUS NUMERO 8 jatkuu

Tehtävätaso

PA PA PA CF SD SD SD SD SD SA CF SA CF CF SD SA CF

Suhdetaso

OD OD OD FW OD OD OD OD OD OD FW OD FW FW OD OD INT

Topiikki

T4 T4 T4 T4 T4 T4 T4 T4 T4 T4 T4 T4 T4 T3 T5 T5 T3

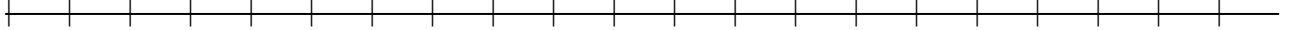
Aika

18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35

KOKOUS NUMERO 9

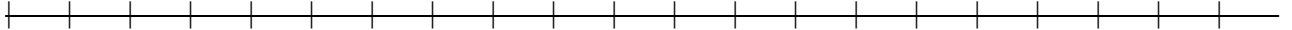
Tehtävätaso

OO CF CF SA CF SA SA SA SA OO SD SD SD SD SD CF SD CF SA CF

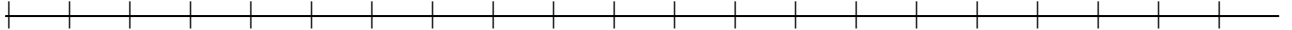
Suhdetaso

ACC FW FW OD FW OD OD OD OD OD OD OD OD OD OD OD FW OD INT

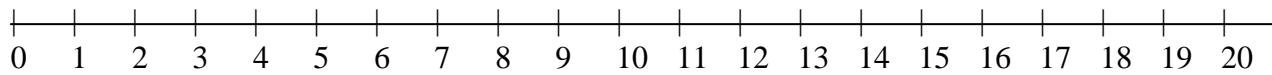

Topiikki

T1 T2 T2 T2 T3 T4 T4 T4 T4 T5 T5 T5 T5 T6 T6 T7 T6 T6 T6 T6

Aika

KOKOUS NUMERO 10

Tehtävätaso

OO CF OO OO OO SA SA SA SA CF SA SA CF PA PA PA

Suhdetaso

ACC FW OD ACC ACC OD OD OD OD INT OD OD INT FW FW OD

Topiikki

T1 T2 T2 T3 T3 T3 T4 T4 T4 T4 T5 T5 T5 T6 T6 T6

Aika

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

KOKOUS NUMERO 10 jatkuu

Tehtävätaso

PA PA CF OO SA CF SA SA OO SA SA

Suhdetaso

OD OD INT FW OD ACC OD OD OD OD OD

Topiikki

T6 T6 T6 T7 T7 T8 T8 T8 T9 T9 T9

Aika

16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27

KOKOUS NUMERO 11

Tehtävätaso

OO CF CF CF CF SD SD CF CF SD SD SA SA PA PC PA PA PA PA PA

Suhdetaso

ACC FW FW FW FW OD OD FW FW FW OD OD OD OD CW CW OD OD OD OD

Topiikki

T1 T2 T2 T2 T3 T3 T3 T3 T3 T3 T3 T3 T4 T4 T4 T4 T4 T4 T4

Aika

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

KOKOUS NUMERO 11 jatkuu

Tehtävätaso

PA PA PA PA PA PA PA PA SD SD SD CF SD NN CF OO SA CF

Suhdetaso

FW CW OD FW OD OD OD OD OD FW OD OD FW OD OD OD ACC FW OD

Topiikki

T4 T4 T4 T4 T4 T5 T5 T5 T5 T5 T5 T5 T6 T7 T8 T1 T9 T9

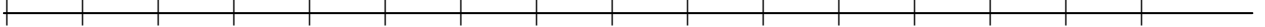
Aika

20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39

KOKOUS NUMERO 12

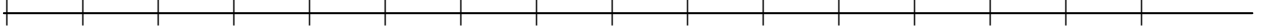
Tehtävätaso

OO CF CF SD SD SD SD CF CF OO SA SA SA SD CF

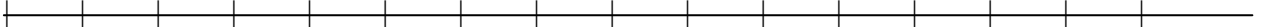
Suhdetaso

ACC FW FW OD OD OD OD INT FW OD OD FW OD OD OD

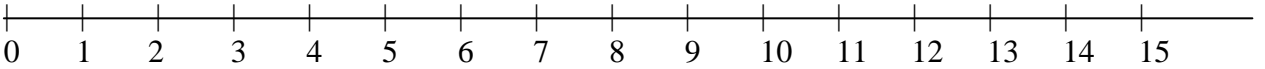
Topiikki

T1 T2 T2 T2 T3 T4 T4 T4 T5 T6 T6 T6 T6 T7 T7

Aika

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

KOKOUS NUMERO 13

Tehtävätaso

CF CF SA SA SA CF CF CF CF CF SA OO PA SC SA SD CF SD SD CF
|-----|

Suhdetaso

FW OD OD OD OD FW FW FW FW OD OD OD OD OPP OD OD OD OD OD INT
|-----|

Topiikki

T1 T1 T2 T2 T2 T3 T3 T3 T3 T3 T4 T4 T4 T5 T5 T5 T6 T6 T7
|-----|

Aika

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20
|-----|

KOKOUS NUMERO 14

Tehtävätaso

OO CF CF OO SA SA SD SD CF CF NN SA SA CF CF

Suhdetaso

ACC FW FW ACC OD FW OD OD INT FW OD OD OD INT ACC

Topiikki

T1 T2 T2 T1 T3 T3 T3 T3 T3 T4 T5 T4 T4 T6 T7

Aika

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

KOKOUS NUMERO 14 jatkuu

Tehtävätaso

SA CF NN CF CF CF SA CF CF CF

Suhdetaso

OD INT OD FW FW INT FW INT INT INT

Topiikki

T7 T7 T8 T3 T3 T3 T3 T3 T3 T3

Aika

15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25

KOKOUS NUMERO 15

Tehtävätaso

OO CF CF SD SA SD SA SA SA SA SA SA CF NN SD SD SD CF

Suhdetaso

ACC FW FW OD OD OD OD OD OD OD OD INT OD OD OD INT ACC

Topiikki

T1 T2 T2 T3 T3 T3 T3 T3 T3 T3 T3 T3 T4 T5 T5 T5 T6

Aika

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17

KOKOUS NUMERO 16

Tehtävätaso

OO CF OO OO OO OO SA CF SA CF CF SA SA SA CF CF PA SA

Suhdetaso

FW FW FW OD FW FW FW INT FW OD INT FW OD OD OD OD OD OD

Topiikki

T1 T2 T3 T3 T3 T3 T4 T4 T4 T4 T5 T6 T7 T7 T8 T8 T9 T9

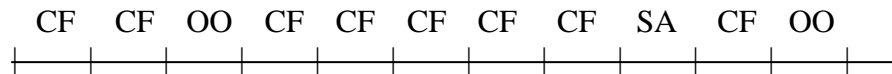
Aika

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18

KOKOUS NUMERO 17

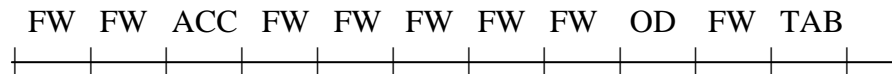
Tehtävätaso

CF CF OO CF CF CF CF CF SA CF OO

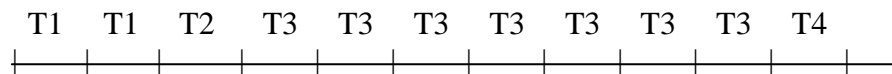
Suhdetaso

FW FW ACC FW FW FW FW FW OD FW TAB

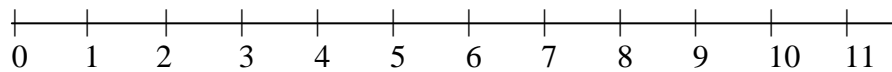
Topiikki

T1 T1 T2 T3 T3 T3 T3 T3 T3 T3 T4

Aika

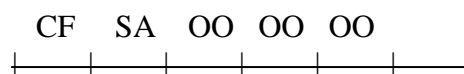
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

KOKOUS NUMERO 18

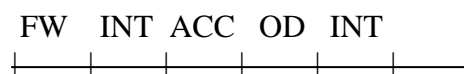
Tehtävätaso

CF SA OO OO OO

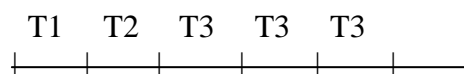
Suhdetaso

FW INT ACC OD INT

Topiikki

T1 T2 T3 T3 T3

Aika

0 1 2 3 4 5

